

Naročnina mesečno
18 Lir, za inozem-
stvo 31.50 Lir - ne-
deljska izdaja ce-
loletno 34 Lir, za
inozemstvo 65 Lir.
Ček. rač. Ljubljana
10.650 za naročnino
in 10.349 za inserate.

Podružnica:
Novo mesto.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tujega
izvora: Unione Pubblicità Italiana S.A., Milano.

Izhaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku.

Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana.
Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva 6, Lubiana.
Telefon 4061-4065.

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana
ed estera: Unione Pubblicità Italiana S.A., Milano.

Abbonamenti: Mese
18 Lire. Estero, me-
se 31.50 Lire. Edi-
zione domenica, an-
no 34 Lire. Estero
65 Lire. C. C. P.
Lubiana 10.650 per
gli abbonamenti,
10.349 per le in-
serzioni.

Filliale:
Novo mesto.

SCLOVENE

Vojno poročilo št. 1036

Tuniška bitka se nadaljuje

Osnovno letalstvo napada nasprotno
zaledje - Bombardirane so bile
sovražne ladje v alžirskih vodah
7 nasprotnih letal sestreljenih

Glavni Stan italijanskih Oboroženih sil ob-
javlja:
Na srednjem in južnem odseku tuniškega
bojišča se bitka nadaljuje.

Osnovno letalstvo tesno sodeluje s kopenskimi
oddelki, bijoč po nasprotnih zaledjih ter zbirali-
ških motoriziranih sredstev.

Nemški lovci so v letalskih dvobojih sestrelili
šest letal.

Nemška letala so napadla v alžirskih vo-
dah neko spremiljavo, zadela tri parnike in bom-
bardirala skladišča ter naprave v pristanišču Alžir.

Lovsko letalstvo je prestreglo veliko skupino
sovražnih štirimotornikov, namenjeno proti Ca-
gliariju ter jo prisililo, da se je morala vrniti.

Na nebu nad Palermo je protiletalsko
topništvo zadelo angleško ogledniško letalo, ki je
treščilo v morje severno od Mondella.

Veleposlanik Guariglia prispel v Ankaru

Ankara, 27. marca. AS: Italijanski veleposla-
nik Guariglia je včeraj zjutraj prispel v Ankaru.
Na postaji ga sprejeli vsi uradniki italijanskega
veleposlanstva, nemški veleposlanik v Papen,
japonski veleposlanik in diplomatski predstavniki
držav trojne zveze. Turška vlada je poslala k
sprejemu načelnika ceremonijela v zunanjem mi-
nistertvu.

Ankara, 27. marca. AS: Kraljevski veleposla-
nik Italije baron Guariglia je bil sprejet pri pred-
sedniku republike İsmet İnönü, kateremu je iz-
ročil poverilnice. Predsednik se je pomudil z ve-
leposlanikom v prisrčnem pogovoru, ki mu je
pripotoval tudi zunanji minister Menemendöglü.

Pomen sredozemskega bojišča in Tunisa

Rim, 27. marca. AS: »Popolo di Roma« raz-
pravlja v nekem članku o položaju v Sredozemlju
ter o vprašanju pomorskega prevoza. Konec zad-
njega leta se je položaj v Sredozemlju znatno spre-
menil. Proti prodiranju angleško-ameriških sil od
vzhoda in zahoda so se uprle osne sile na močno
utrjenem pasu v Tunisu. V primeri z afriško celo-
no je Tunisa majhen, ima pa zelo velik strateški
pomen, ker deli na dvoje sovražne sile. Zaradi Tu-
nisa se morajo nasprotniki posluževati dolgih in
dragovrstnih poti v severovzhodno in severozahodno
Afriko. Tunisi je za Italijo in Nemčijo otok, ki ga
je treba braniti in vzdrževati po morskimi poti na-
vzile vsemu sovražnemu letalskemu odporu. Te
žrtve se izplačajo, kajti Tunisi je presekal sovražni
pomet med vzhodom in zahodom preko Sredozem-
lja. Problem Sredozemlja je za Anglosase v
prvi vrsti problem pomorskih poti ter ovira njihov
pomorski promet skozi Gibraltar in Suez. To vpra-
sanje pa bi ne bilo rešeno niti takrat, če bi moral

Tunisi pasti. Spremembe položaja v Sredozemlju
dejansko ne bi imele nikakega medcelinskega po-
mena. Osne armade bodo še vedno ostale na poti
med vzhodom in zahodom, med dvema sovražnima
afriškima armadama, med demokratičnimi industri-
jami in njihovimi bojišči ter atlantskimi in indij-
skimi ter tihomorskimi oporišči. To omogoča raz-
voj podmorniške vojne, ki z vsoto pritiska na
sovražnika, kateri mora za vzdrževanje tuniškega
bojišča uporabljati mnogo vojnih in trgovskih la-
dij, ki bi jih sicer rabil za oskrbo Rusije. Na vzhodu
pa Japonci nadaljujejo svojo osvojevalni pohod.
Dogodki v Sredozemlju naj bi po namenih sovraž-
nika pomenili likvidacijo osi in zlasti Italije, da bi
se nato lažje gibal proti Japonski. Čeprav je borba
za Italijo postala ostrejša, je vendar angleško-ame-
riški načrt v svojih glavnih namenih prišel na
nirto točko, ter ne morejo biti rešeni niti njegovi
delni nameni.

Rusija ni neizčrpna

Stockholm, 27. marca AS: »News Chronicle«
je objavil članek svojega političnega urednika
Cummingsa. Clankar pravi, da se Anglosasi
varajo o obrambni sposobnosti Sovjetske Ru-
sije. Nevarna utvara je upanje, da so rezerve
Sovjetske Zveze neizčrpne in da lahko zave-
zniki mirno čakajo z drugo fronto. Sovjetska
Rusija je imela pred rusko-nemško vojno 195
milijonov prebivalcev. Prebivalstvo je bilo
relativno mlado. 45% ljudi je imelo manj ka-
kor 20 let, 50% je bilo med 20. in 50. letom.
ostali pa preko te starosti. Nemci so zasedli
ozemlje, ki je tako veliko kakor Nemčija.
Francija in Anglija skupaj z okoli 50 milijoni
prebivalcev, ki so zvečini ostali v teh krajih
po zasedbi. Število ruskih mrtvih, ranjenih in
pogrešanih je znašalo po Cummingsovih ra-

Aziji, armado, ki naj bi po žunjskih poro-
čilih priklopala nase vsaj tretjino japonskih
kopenskih in letalskih sil. Nemčija kontrolira
v Evropi skupno 300 milijonov prebivalcev in
polovico od teh, t. j. 150 milijonov, je možno
uporabiti za vojne namene. Sedanja Rusija
ima 132 do 135 milijonov prebivalcev. Sovjet-
ska Rusija je izgubila tudi ukrajinsko žitnico
in skoro polovico železnih rudnikov. Proizvod-
nja jekla je padla od 22 milijonov ton v letu
1940 na 10 milijonov ton. Sovjeti so izgubili
tudi tri četrtine aluminija. V nemške roke je
padel velik del sovjetskih železnic.

Tako je govoril Churchill

Na vzhodu je bila zbita na tla in v
strahotno zmešnjavo velika množica
ranjene Rusije, pa okužene, zastrupljene
Rusije, prinašalke kuge; Rusije, sestav-
ljene iz oboroženih hord, ki niso le
uničevale z bajoneti in topovi, marveč
so jih spremljali in šli pred njimi roji
mikrobov, ki so ubijali telesa ljudi in
politične nauke, ubijali zdravje in dušo
narodov.

(Winston Churchill: »Svetovna kriza«
januarja 1929.)

čunih do konca avgusta 1942 pet milijonov
ljudi. Te številke so obsegale večji del ruske
armade. Po avgustu 1942 pa so imeli Rusi ve-
like izgube še pri Stalingradu, in v zimski
ofenzivi kakor tudi pri obrambi donješke kot-
line, ki so jo znova ogrožili Nemci. Potem ne
ememo pozabiti, da mora Sovjetska Rusija
vzdrževati ves čas močno armado v vzhodni

Žitnica Evrope

Kijev, 27. marca. AS: Ruske pokrajine, osvo-
jene od nemških čet, bodo kmalu postale žitnica
Evrope. V teh pokrajinah je okoli dva milijona
kmetov dobilo zemljo in se podalo na delo, da
bi spravilo iz zemlje čim bogatejše sadove.

Zmerno delovanje na vzhodu

Na kubanskem mostišču in Ladoškem jezeru so se boljševiški napadi izjalovili

Hitlerjev glavni stan, 27. marca. Nemško vrhov-
no poveljstvo objavlja:

Sovražni napad proti severnem bojišču ku-
banjskega mostišča je bil krvavo zavrnjen. Uni-
čeni so bili številni oklepni vozovi.

Južno od Ladoškega jezera so se izjalo-
vili šibkejši boljševiški napadi, deloma pa so bile
njihove izhodne postojanke razbite že v topni-
škem ognju.

V srednjem in južnem Tunisu so premočne
sovražnikove sile izvedle nove močne napade proti
nemško-italijanskim postojankam. Bile so v hudih
borbah zavrnjene, krajevni vdori pa ustavljeni.
Nemška bojna letala so napadla pristanišče v
Alžiru in neki konvoj na morju pred alžirsko
obalo. Zadete so bile tri trgovske ladje.

Angleški bombniki so v noči na 27. marca me-
tali rusilne in zažigalne bombe na več zapadno-
nemških krajev. Prebivalstvo je imelo izgube.
Trije sovražni bombniki so bili sestreljeni, četrtega
pa je sovražnik izgubil pred norveško obalo.

Sovjetske izgube v pretekli zimi

Berlin, 27. marca AS. Na novinarskem sestanku
v nemškem propagandnem ministertvu je vojaški
glasnik tega ministertva izjavil, da je sovjetska
zimska ofenziva zdaj pri kraju. Opoznil je na že
znane podatke o ruskih izgubah v moštvi in orožju,
ki že sami po sebi jasno pričajo, da je sovjetska
ofenziva docela spodletela, saj je v njej močno
oslabela ruska vojaška sila. Sovjetske izgube od
20. novembra pa do 20. marca znašajo, kakor je
bilo že javljeno, poldrug milijon mošt, padlih na
bojišču, ter 12.000 oklepnikov, ki so bili uničeni ali
onesposobljeni za boj, in 3765 sestreljenih letal.
Vrh tega pa je sovražnik izgubil še velikansko,
doslej še ne povsem znano število topov in orožja
vseh vrst, ki so bili ali uničeni ali zaplenjeni.

Monakovo, 26. marca. AS: »Münchener Neueste
Nachrichten« pišejo v zvezi z včerajšnjim poročilom
nemškega glavnega stana o potopitvi petih angle-

ških podmornic z uporabo novih bojnih sredstev,
da je bil to glavni razlog zadnjih pogovorov med
admiralom Ricardijem in velikim admiralom Dö-
nitzem, ki je bil posvečen pospešenju borbe proti
sovražnim podmornicam v tesnem sodelovanju med
italijanskimi in nemškimi silami. Za časa teh po-
govorov se je že moglo predvideti, da se bliža
angleško-ameriška ofenziva v Tunisu, ki so jo že
dolgo pripravljali, obenem pa tudi povečanje so-
vražnikovega delovanja na pomorski poti v Sicil-
skem prelivu, da bi se preprečil dotok okrepilav
iz italijanskih oporišč. Kakor vedno, so tudi zdaj
aporazumu sledila dejanja. Če je moglo italijansko
vojno poročilo pred dnevi omeniti ponosno bilanco

o potopitvi 21 sovražnih podmornic ter o poškodo-
vanju 15 podmornic v zadnjih šestih mesecih, je
včeraj nemško poročilo objavilo potopitev 5 sovra-
žnih podmornic z novimi sredstvi v zadnjih dneh.
To pomeni, da nameravajo osne sile povečati borbo
proti podmornicam in zagotoviti svojim četam v
Tunisu redno oskrbo. Borbi proti podmornicam se
je pridružila borba proti sovražnim torpednim le-
talom z uporabo protiletalskega topništva na majh-
nih vojnih ladjah. Pred dnevi so bila potopljena
tri angleška torpedna letala, hoteč napasti »spre-
miljavo, namenjeno v Tunisi. Vsako sestreljeno tor-
pedno letalo pomeni rešitev ene ladje in njenega
tovora, namenjenega našim borecem.

Kako se bo razvijal položaj v Rusiji

Berlin, 27. marca. AS. Včerajšnje nemško voj-
no poročilo ne poroča o večjih bojih. Seveda s tem
še ni rečeno, da bi boj sploh ne bilo. Ni dvoma,
da bodo Sovjeti obnovili velike napade pri Lado-
škem jezeru in v kubanski pokrajini. V zaledju
teh dveh področij so opazili nova zbiranja sovjets-
kih čet. Sovjeti so v zadnjih 24 urah izvedli nekaj
napadov. Zopet niso uspeli, le severozahodno od
Novosibirskaja so za ceno velikanskih žrtv malen-
kosti uspeli. Strateško pa je položaj nespremenjen.

Nemci so dosegli znatne taktične uspehe pri
Kureku in Bjelgorodu. Pri Rostovu in Vjazni boji
skoraj niso mogli zaradi blata in močvirja. Tudi
drugod, zlasti ob rekah, ni mogoče uporabljati tež-

kega oklepnega orožja. Zato se lahko govori o dol-
gem prestanku bojev do konca maja ali ere de ja-
nija. Samo na severnem odseku in na južnem
odseku bodo boji še mogoči. Zato sovražnik tudi
izrablja ti dve bojišči. Stalin bo verjetno ponovil
lansko taktiko ter bo skušal prehiteti nemško ofen-
zivo z napadom proti kakšni manj odporni točki.
Ne da se izključiti, da bo ta napad zelo velik, toda
Nemci so vse to predvideli, kakor je povedal Hit-
ler v svojem zadnjem govoru. Sovjeti imajo še ve-
like sile v dobro oborožene divizije. Toda proti
njim bo postavila protiboljševiška koalicija odlično
oborožene armade, ki jih bo navdajala volja po
zmagi. Leta 1943, bodo Sovjeti brez dvoma zadeli
mnogi smrtonosni udarci.

Nov nemški tank

Vojaki pravijo novemu orjaku »Tiger«

Berlin, 27. marca. AS. Danes Nemci prvič po-
ročajo o novem nemškem tanku. To je doslej naj-
težji nemški tank. Je pravi orjak v primeri z dru-
gimi, ki so proti njemu Pigmeji. Nima tehničnega
imena, vojaki pa mu pravijo »tiger«. Lahko bi ga
imenovali tudi slon, ki gre skozi džunglo ter si
utira pot s svojimi okli. Ima pa tigrovo bojevi-
stost, elastičnost in spretnost. Sprejadal ima velik
top in močan stolp. Dosedanji uspehi so stoo-
stotno pokazali, da je res mojštrovina nemške
tehnične iznajdljivosti. Ima močan oklep, veliko
hitrost, gibčnost in avtomatske topove. Pri njem
so upoštevane vse zadnje izkušnje iz različnih
bojišč.

Vojni dopisniki poročajo, kako so »tigri« prvič
nastopili na bojišču. Prodrli je bilo treba skozi
neko globel. Strojnice, topovi, protitankovski to-
povi so hermetično zapirali ozko pot. Cesta je
bila posejana z minami. »Tigri« pa so šli preko
minskih eksplozij, pa se jim ni nič zgodilo, ni-
hovi oklepi so se otreli eksplozij tankovskih
grenat kakor sloni mušic. Cele sovjetske oklepne
brigade so bile že uničene od »tigrov«, ki jim so-
vjetsko protitankovsko topništvo ne more do ži-
vega. Kjer se pokažejo »tigri«, sejejo strah. Mnogo
jih je že na bojišču, drugi jim bodo sledili, do-
kler jih ne bo cela armada.

Vzorna požrtvovalnost italijanskih železničarjev

Rim, 27. marca AS. Urad. list fašistične stranke
je nedavno v dnevnem povelju omenil fašista Fran-
cesca Zizzija, železniškega nadstrežnika, ki je
bil ranjen, ko je spremljal vlak, a kljub temu ostal
v službi, dokler se vlak ni vrnil spet domov. Za-
vrnil je dovoljenje, ki mu je bilo dano za zdrav-
ljenje, ker se je zavedal težav in pomanjkanja
osebja. Spremljal je vlak še na drugem potovanju,
na katerem je zaradi železniške nesreče prišel ob
življenje. Izvedelo se je, da je o drugih dogodkih,
ki potrjujejo vero, visoki duh žrtvovanja in predanosti
dolžnosti italijanskih železničarjev. Strojnik 1. raz-
reda Napoli Placido iz Catani, ki je umrl dne
18. januarja 1943-XXI za ranami, dobljenimi pri
obstreljevanju njegovega vlaka s strojnimi, se je
ob koncu spomnil svojih otrok ter izrekel svoje
zadovoljstvo, da je služil domovini do poslednje
žrtve. Sprevednik na osebnem vlaku Guerrieri Gio-
vanni iz Cagliari je na potu iz Siracuse 19. janua-
rja 1943-XXI umrl za ranami, ki jih je dobil, ko
so vlak obstreljevali s strojnimi. Preden je iz-
dihnil, je dejal: »Rad bi bil dočkal konec vojne,
ki jo bomo gotovo dobili. Zlobni sovražnik se pač
ne more ponesti s tem, ko mesari neoborožene
ljudi. Moj sin, ki bo v kratkem poklican k orožju,
me bo znal maskevat.« Strojnik Migliore Angelo
iz Modice je bil hudo ranjen, ko so njegov vlak
obstreljevali s strojnimi. Na potu v bolnišnico je

dejal: »Ne vem, če bom ostal živ. Želim pa, da bi
moj sin postal letalec, da bi se osvetil zame.« Stroj-
nik Roscini Guido iz Cremona in pomožni strojnik
Guaragi Gino iz Cremona eta opravljala službo na
vlakih s cestarnimi ter vlak pripeljala na določeno
postajo kljub hudim ranam, ki eta jih dobila ob
obstreljevanju vlaka s strojnimi.

Von Tschammer und Osten umrl

Berlin, 27. marca. AS. V Berlinu je 25. marca
ponoči umrl voditelj nemškega športa državni taj-
nik von Tschammer und Osten. Deset let je bil
voditelj nemškega športa in je bil zelo znan med
najširšimi plastmi nemškega ljudstva. Dolgo časa
je bil tudi predsednik Italijansko-nemškega dru-
štva. Rojen je bil kot član plemenitanske družine
leta 1887. Hitler je zapovedal, da se mu priredi
pogreb na državne stroške.

Saukel je zadovoljen s tujimi delavci

Berlin, 27. marca. AS. Glavni komisar za delo
v Nemčiji, gauleiter Saukel, ki vodi uporabo tujih
delovnih sil v Nemčiji, je izjavil, da je zadovoljen
z delom delavcev iz drugih držav. Naglasil je skrb
nemških oblasti za tuje delavce, da dobijo primer-
na sredstva za življenje, kajti delavec, ki bi ne bil
zadovoljen, bi ne dajal poguma svojim tovarišem,
naj še oni pridejo na delo. Celotno delovno in osem-
ljišče Sovjetske zveze so pokazali dobro voljo na-
vzile komunistični propagandi, ki jim je vcepila
sovražstvo proti narodnosocialistični Nemčiji.

Japonska mornarica najmočnejša na svetu

Rim, 26. marca. AS. V japonskih pomorskih
krogih se pripominja, da je japonska mornari-
ca postala zaradi angleških in ameriških po-
morskih izgub najmočnejša pomorska sila na
svetu. Ta izjava admirala Suedzura je imela
velikanski odmev med japonskim prebival-
stvom ter je bila sprejeta z živahnim zadošče-
njem.

USA nimajo dovolj mornarjev

Buenos Aires, 27. marca. AS: Poročila iz New
Yorka pravijo, da je zabredlo v velike težave
nabiranje mornarjev za ameriško trgovsko morna-
rico in to navzlic velikim plačam. »Wallstreet
Journal« pripominja, da je kriza v osebju trgo-
vske mornarice velika. Potrebujemo 80.000 častni-
kov in mornarjev, ki jih sedanje šole na tihomor-
ski obali še niso mogle vzgojiti. Posebno potre-
bujejo strojnike.

Draginja v Združenih državah

Lizbona, 27. marca. AS: Draginja v Združenih
državah vedno bolj raste, kar je razvidno iz na-
slednjih števil: leta 1941 so veljale življenjske
potreščine za ameriško prebivalstvo 18 milijard
in 68 milijonov dolarjev, leta 1942 pa 27 milijard
in 747 milijonov dolarjev, kar pomeni, da se je
življenje za polovico podražilo.

Zaščita vajencev in mladoletnih delavcev v NDH

Med številnimi uredbami o zavarovanju in zaščiti delavcev in nameštencev, ki jih je izdala vlada samostojne Hrvaške, je bila izdana tudi posebna uredba o zaščiti vajencev in mladoletnih delavcev v obliki. V naslednjem navajamo nekaj glavnih določb te uredbe:

Za mladoletnega delavca se šteje vsaka oseba, ki je zaposlena zaradi izužitve ali zaslužka, pri nočnem ali dnevnem delu od dovršenega 14. do 18. leta starosti.

Specialno za vajence obstoje pri borzah dela posebni uradi, ki se v glavnem bavijo s poklicno izbiro. Vsi vajenci se nastavljajo le preko teh uradov, ki poleg tega skrbijo, da so za učenje dani vsi pogoji za pravilno in uspešno izužitve.

Delavni čas za vajence in mladoletne delavce se mora strogo ravnati po zakonu o zaščiti delavcev. Pristojni minister sme določiti delavni čas še skrajšati. Nočno delo v nobenem slučaju ni dovoljeno. Za noč se smatra čas od 21. do 6. uri zjutraj.

Vajencem in mladoletnim delavcem morajo delodajalci dati prosti čas za posebanje obrtno nadaljevalnih šol ter za posejanje ustanov za kulturno in telesno vzgojo.

Delodajalci morajo voditi posebne sezname zaposlenih mladoletnih delavcev, iz katerih morajo biti razvidni osebni podatki delavčev ter delavni čas, strokovno nadaljevalna šola in dopusti.

Vajenci in vobče mladoletni delavci imajo pravico do plačanih letnih dopustov, ki znašajo za osebo do 16 let starosti 3 tedne, od 16 do 18 let starosti pa dva tedna.

Pravico do dopusta se pridobi s 6 mesečno zaposlitvijo pri enem ali več delodajalcih.

Vajenci imajo pravico do odškodnine za delo v času učenja. Odškodnina se določa na osnovi najnižje minimalne plače, ki velja za posamezne vrste dela, odnosno stroke, ki se jo vajence učijo.

Za prvo leto učenja odškodnina ni določena in je prepuščeno svobodni volji učenega delodajalca. V drugem letu učenja pripada vajencu 20%, v tretjem 30, v četrtem pa 40% minimalne plače. Pristojni minister je pooblaščen, da zviša navedeno odškodnino še za nadaljnjih 30%. Prav tako jo sme znižati, če vajence prejema odškodnino v naravi, hrano, stanovanje itd.

Glede dajatev odškodnin v naravi so posebni predpisi, ki določajo kakovost hrane in stanovanja.

Strogo se prepoveduje zaposlitev vajencev za dela, ki niso v zvezi s stroko, ki se je vajenec učil.

V pogledu zaščite zdravja in delavne sposobnosti postojijo posebni predpisi. Ustanove za zavarovanje delavcev so dolžne redno vsakega pol leta zdravniško pregledati vse vajence, za kar se vodi posebni seznam o ugotovitvah.

Ministrstvo trgovine, obrti in industrije skupaj z ministrstvom za socialno skrbstvo, zastopniki velikih žup, mest in občin, kakor tudi delodajalske in delojemalske organizacije so dolžni skrbeti za ustanavljanje vajeniških domov in podpirati vsako akcijo v tem cilju.

Glede splošne zaščite vajencev in mladoletnih delavcev se ustanovi pri ministrstvu za socialno skrbstvo posebni svetovadni odbor, kateri sestoji iz predstavnikov zainteresiranih ministrstev, borze dela, osrednjega urada za zavarovanje delavcev, bratovske skladnice, delodajalskih in delavskih organizacij in drugih. Delokrog temu odboru predpiše minister s posebnim poslovníkom.

V ostalem so še dalje v veljavi določbe obrtnega zakona.

Uredba določa tudi kazni za prekrške, in to v denarju od 100 do 100.000 Kun ter z zaporom od 2 dni do 3 mesecev.

Sport

Današnji nogometni spored

Ljubljana: ob 10.30 na igrišču Marsa: Mladika : Korotan; ob 14 na igrišču Hermesa: Viš I. : Zabjaki I.; ob 15 na igrišču Hermesa: Ljubljana I. : Hermes I.; ob 16.30 na igrišču Hermesa: mladinska tekma med juniorji Viča in Zabjaki. Istočasno bosta tudi dve nogometni tekmi na igrišču Marsa za Kolinsko tovarno. — Ob 14 pa nastopil Mars II. proti drugemu moštvu Dopolavora Tohačne tovarne, ob 15.30 pa bo glavna tekma: Mars I. : Dopolavoro Tob. tov. I.

Spored državnega prvenstva: Genova: Liguria : Torino, Bergamo: Atalanta : Venezia, Rim: Lazio : Milano, Bologna: Bologna : Vicenza, Bari: Bari : Fiorentina, Milan: Ambrosiana : Roma, Livorno: Livorno : Genova, Torino: Juventus : Triestina.

11. aprila bodo začeli z ljubljanskim nogometnim prvenstvom

Uradna objava Nogometne zveze št. 5

1. Novi direktorij Nogometne zveze pošilja s prve seje pozdrave vsem nadrejenim športnim oblastem, športnim klubom, vodjem in igralcem. Seje direktorija bodo vsak ponedeljek ob 17; sklepi se bodo objavljali v dnevnem časopisu.

2. Za vsop v prvi razred so se prijavili Hermes, Mladika in Dopolavoro Tabacchi. Zreb je odločil, da pride brez igre v prvi razred Hermes, medtem ko igra 4. aprila ob 15.30 na igrišču Ljubljane ostala dva prijavljena kvalifikacijsko tekmo. Prvenstvo prvega razreda

Vedenje naše mladine

Zares prevečkrat moramo poslušati in tudi brati pritožbe, kako neollikano se vede naša mladina, ki posebno na tramvaju ne kaže nobenega spoštovanja do starejših in tudi ne do onemoglih, starih ljudi.

Vsa naša šolska mladina se uči, kako zelo so stari Spartanci spoštovali stare ljudi in kako strogo so svoje otroke vzgajali k spoštovanju starosti. Tako pojmovanje in vzgojo poznamo pri vseh kulturnih narodih in je tudi v Ljubljani potrebna. Toda taka in podobna čustva je mogoče vcepiti samo v najzgodnejši mladosti, torej predvsem v družini, v otroškem vrtcu in v ljudski šoli.

Starši so z večino postali zelo mehki in prepopustljivi s svojimi otroki. Ali se starši ne zavajajo, da bodo na starost morali sami občutiti slabe posledice, če svojih otrok niso naučili spoštovati starosti. Doma je treba buditi plemenita čustva pri svojih otrocih že v najzgodnejši mladosti, če si starši hočejo zagotoviti ljubezen svojih otrok ter si zanjamiči zadovoljno in srečno starost. Pri vzgoji mladine je glavno prizadevanje staršev, zato pa opominjamo vse starše, naj nikakor ne zanemarijajo te najsvetlejšje svoje dolžnosti, ker je od dobre vzgoje otrok odvisna sreča staršev in vse njihove družine.

Brez vzgoje v družini tudi šola ne more opraviti mnogo, posebno pa zelo malo tam, kjer starši šolski mladini dajejo potuho in ne sodelujejo s šolo pri vzgoji mladine. Otroški vrtci so za vzgojo mladine mnogo važnejši kot navadno mislimo, zato pa prosimo vsa vodstva otroških vrtcev in podobnih zavetišč, zlasti pa vzgojiteljice po teh zavodih, naj svoje varovance ne prepuščajo na k spoštovanju starosti. Tako bo mnogo lažje delo ljudskih šol in njih uspehi bodo globlji in trajnejši, saj višje šole zaradi preobilice učnega gradiva le težko posvečajo dosti časa srčni vzgoji mladine. Vendar bi pa učiteljstvo višjih razredov ljudske šole in tudi vzgojitelji srednjih šol morali večkrat misliti na svoje naloge in dolžnost, ki jo imajo do doraščajoče mladine tudi glede olike in srčne vzgoje. Nikakor ni utemeljen izgovor nekaterih vzgojiteljev, da je vse to naloga katehetov. Zato mestno županstvo prosi vodstva vzgojnih zavodov, naj mladino uče olike in spoštovanja starosti ter jo neprestano opozarja na lepo vedenje doma in v šoli ter cerkvi, v trgovini in na cesti, posebno pa tudi v tramvaju, kjer je slabo vedenje mladine v zadnjih časih posebno očitno ter zasluži resnično grajo.

Mestno županstvo je že lani meseca avgusta ravnateljstvu cestne železnice naročilo po vozovih obesiti opomine, naj mladina odstopa sedeže starejšim, predvsem pa ženskam in zlasti onim z otrokom in naračijo ter invalidom. Nekaj časa so ti opomini res pomagali, toda že spet je bilo treba opozoriti tramvajsko osebo, naj bo bolj odločno z neollikano in razposajeno mladino. Ta odločnost se bo najprej pokazala na ta način, da bo ravnateljstvo cestne železnice neollikancem pobrale tedenske in mesečne vozovnice ter jim odvzelo vse popuste, ki jih v resnici tudi niso vredni. Če pa še to ne bo pomagalo, bo pa županstvo primorano podvzeti energičnejše ukrepe.

Vso našo javnost prosimo, naj neollikano mladino, posebno v tramvajskih vozovih, opozarja na lepo vedenje in spoštovanje starosti.

se začne 11. aprila s koledarjem, ki bo pravčasno objavljen. Prvenstvo drugega razreda se začne tudi istega dne.

3. Opozarjamo vse klube, da ne more noben igralec zapustiti svojega matičnega društva, če nima potrebne izpisnice.

4. Objavljamo sodniške pristojbine z veljavnostjo dne 25. marca t. l. Mladinske tekme: 20, lir (odvod Zvezi 5 lire); vse ostale tekme 30 lir (odvod Zvezi 5 lir).

Sport v kratkem

Iz Hermesove nogometne sekcije: V nedeljo ob pol 10 sestane juniorjev, naraščajnikov in novih interesentov. Ob 10 igrajo juniorji prijateljsko tekmo z juniorji SK Viča. Vsi točno in zanesljivo! Načelnik.

Iz Zbora nogometnih sodnikov: Vabimo vse gg. sodnike, da se zanesljivo udeležijo obveznega plenarnega sestanka, ki bo 29. marca (ponedeljek) ob 18 v pisarni Nogometne zveze (CONI). Obvezna udeležba tudi za one gospode, ki so zaprosili za bolniški dopust. Predsednik.

Kmalu bo konec državnega nogometnega prvenstva, ne bodo pa ostali brez prvostanskega sporeda. Iz Rima poročajo, da se pripravljajo tudi državna nogometna reprezentanca na vrsto zanimivih nastopov. — 2. mala bo nastopila v Rimu, 30. maja v Milanu ali v Bologni, 13. ali 20. junija pa v Firenzi proti domačim mestnim reprezentancam.

Švedski boksarji so pokazali, da so boljši od danskih. Nedavno so se pomerili v razprodani stockholmski palači Alvikshale. Švedski amaterji so zmagali v razmerju 12:4.

O Josefu Bergmaierju, ki je bil tri leta član nemške državne nogometne reprezentance čilano, da je padel na vzhodnem bojišču. Bergmaier je igral najprej v moštvu Wackerja, pozneje pa se je vpel v monakovskem moštvu med najboljše nogometaše Nemčije.

Jacobs si je tudi letos priboril belgijsko kolesarsko prvenstvo v dirki čez drn in strn. Tekmovali so v okolici Anversa na 84 km dolgi progi. Naslov prvaka je branil Jacobs in je tudi

Zapora mezd. Združenje industrijcev in obrtnikov je izdalo to okrožnico: Čast nam je opozoriti p. n. podjetja na naredbo Visokega komisarja za Ljubljansko pokrajino št. 7 z dne 15. januarja t. l. glede zapore mezd, ki je bila objavljena v »Službenem listu« št. 6 z dne 20. januarja t. l. Posebej opozarjamo na osnovno načelo, da delodajalci ne morejo priznati svojim delojemalcem zvišanja prejemkov, ki niso že predvideni v kolektivnih pogodbah ali v delovnih redih. O morebitnih posebnih razmerah, ki zaslužijo, da se prouči, ter o morebitnih zahtevah delavcev naj se nemudoma obvesti to Združenje zaradi proučitve takih primerov in potrebnih ukrepov. Neupoštevanje teh predpisov utegne imeti za posledico disciplinski postopek, nevarno morebitnim ostrejšim ukrepom oblasti.

Ureditev proizvodnje in potrošnje krompirja. V rimskem Uradnem listu je izšel dekret ministrstva za kmetijstvo, s katerim se uvaja zbiranje, preskrba in razdeljevanje krompirja in ameriškega krompirja. Po tej naredbi je ves krompir blokiran za razpolago ministrstvu za kmetijstvo. Producers morajo oddati krompir v zbirališča v kolikor ga ne potrebujejo za domače gospodinjstvo in v kolikor ga ne potrebujejo za seme. Za zbiranje krompirja v oddaljenih središčih je pooblaščen Fašistična federacija trgovcev z deželnimi pridelki.

Italijansko-švedska trgovina. Med narodi, s katerimi vzdržuje Švedska trgovinske odnose, je Italija na drugem mestu. Lani je znašal izvoz iz Švedske v Italijo okoli 200 milijonov kron, istotako pa tudi uvoz italijanskih proizvodov na Švedsko. Enostranski promet je znašal leta 1941 eamo 130 milijonov kron. Švedska izvažila rude in kovine ter celulozo za papir, pa tudi stroje. Uvažala pa iz Italije tekstilne proizvode, predmete iz usnja in gume, gnojila, kemične proizvode, živila, stroje in razne kovine velike važnosti. Okoli dve tretjini švedske zunanje trgovine se razvija za Nemčijo, ki obsega večji odstotek švedske zunanje trgovine že sedaj, kot ga je imela v zadnjem letu prejšnje svetovne vojne.

Emisija blagajniških bonov 1—12 mesecev. Izšel je dekret ministrstva za finance, ki določa novo obrestno mero za navedne blagajniške bone z rokom od 1—12 mesecev. Z veljavnostjo od 20. marca letos je dovoljeno izdajati bone tudi z rokom 1—2 mesecev, dočim je bil prej najmanjši rok 3—4 mesece. Obrestna mera za nove bone je določena takole: boni od 1—2 mesecev 3,25% letno v naprej, boni 3—4 mesecev 3,75% (doslej 3%), boni 5—6 mesecev 4,25% (doslej 3,25%), boni

Nov čas zatemnitve

Od jutra 29. marca do nadaljnje odredbe je treba zatemniti svetlobo od pol devetih zvečer do pol sedmih zjutraj.

Druga določila iz odredbe z dne 6. junija 1941-XIX ostanejo neizpremenjena.

»Prima linea«, št. 21

Izšla je 21. številka tednika »Prima linea«. Na prvi strani ima emblemično v sliki prikazan razvoj fašistične revolucije, ki se konča z zmago in z uveljavljenjem pravičnosti med narodi. Sledijo aktualni članki ideološkega značaja, gospodarska in socialna razmotrivanja, članki vojaške vsebine itd. Številka zaključuje z obširnimi poročili o proslavi 24. letnice ustanovitve Bojevnikiških fašijev in prinaša obsežno fotoreportažo o tej proslavi v Ljubljani in poslanico Oboroženim Silam ter Zveznemu povelstvu.

Delavnost namestitvenega odseka

24. t. m. je imel Pokrajinski namestitveni odbor v prostorih Borze dela sejo. Na seji so poročila pokazala na delavnost odseka v letu 1942 in 1943.

Spodaj navedene številke dovolj zgornjo prikazujejo velikost, korist in uspešnost dela, ki ga je odsek opravil v korist gospodarstva in socialne harmonije v pokrajini.

V letu 1942 je bilo vpisanih 17.771, delo je dobilo 14.196, brezposelnih ob koncu decembra je bilo 903.

V letu 1943 je bilo od 1. jan. do 15. marca 2636 vpisov, delo je dobilo 1932, zbranih 343, brezposelnih do 15. marca 1264, od teh 439 mož in 825 žena.

Število brezposelnih ne vzbuja nikakih skrbi priroči javnih del, ki se bodo v kratkem začela.

Odbor je nadalje ugotovil, da se delovna odseka vedno bolj spopolnjuje tudi v podraželskih središčih zlasti s pomočjo nadzorstvenih obiskov ter s pomočjo krajevnih in okrožnih sestankov.

Odbor se je nato obširno pomudil ob vprašanju kršitev, ki so es te dni zlasti dogajale v Ljubljani.

Po dolgi debati, ki so se je udeležili vsi navzoči, je odbor podvzel načelne ukrepe za brezobzirno zatrtje proti nepoklicanemu najejanju.

letos zmagal s časom 1 ura 18 min in 18 sek. Na cilj je prispel 15 m pred zasledovalci.

Sportni časnikarji v šolskih klopih. Na Bolgarskem si močno prizadevajo, da bi pridobili čim širše plasti za telovadbo in za sport. V tem oziru dela njihov športni tisk s propagando in z informativnimi poročili o telesni vzgoji velike uslugе sodobnemu gibanju. Da pa bi bila športna propaganda še bolj učinkovita in usmerjena v smislu državnih vzgojnih ciljev, so priredili sedaj v Sofiji poseben tečaj za mlade časnikarje. V tem tečaju, ki bo trajal tri mesece, se bodo seznanili s športno ideologijo, kakor tudi s tehnično stranjo posameznih panog.

Neuspeh madžarske nogometne reprezentance. Iz Bekešcabe poročajo, da je tamkaj igrala madžarska reprezentativna enajsterica proti kombiniranemu okrožnemu moštvu in tekmo izgubila s 3:4 (2:2).

Tekmo v smučskem teku na 90 km so priredili na Švedskem pod naslovom »Tek Gustava Wase«. Pri naporni tekmi na najdaljši smučski progi sveta se je spet sijajno obnesel znani Nils Karlsson, ki je zmagal v 5 urah 47 min, 10 sek. Prvič v zgodovini švedskega smučskega športa se je zgodilo, da si je priboril isti tekmovalce tri prvenstva na vseh dolgih progah: Nils Karlsson je zmagal najprej na državnem prvenstvu v smučskem teku na 30 km, potem na 50 km in nazadnje še na 90 km dolgem spominskem teku švedskega kralja Gustava Wase. Tako so dobili tudi Švedi moža, ki je postal v smučanju enakovreden atletu Gundarju Haeggju.

Kupujte najboljšo bolgarsko zgodovinsko povest »LJUBEZEN KRALJICNE SOFIJE«

Gospodarstvo

7—9 mesecev 4,75% (doslej 3,75%) in boni 10—12 mesecev 5% (doslej 4%).

Delavske zadruge Triesteja, Istrije in Furlanije. Iz poslovnega poročila te konzumne zadruge je razvidno, da so je lani število članstva povečalo za 500, od začetka vojne pa za 1500 novih članov, katere je prišleli prejšnjim približno 30.000 članom. Razdelitev je organizirana v 130 prodajalnih združenj. Zadruga ima tudi eno največjih pekarn v Italiji.

Hranilnice v dalmazijskih pokrajinah. Z leta 1942 ustanovljeno Hranilnico dalmazijskih pokrajin s sedežem v Zari sta bili fuzionirani Zastavljajnica in Hranilnica v Zari.

Razširjenje loterije na Fiumansko pokrajino. S R. dekretom je razširjeno področje loterije tudi na bivša jugoslovanska področja, ki so sedaj priključena pokrajini Fiume.

Manj bank v Nemčiji. Redukcije v zasebni bankirski obrti v Nemčiji so vedno večje. Lani je odpadlo 17 delniških bank, ki so imele bilančno vsoto 220 milij. mark, nove pa so nastale tri banke v zasedenih ozemljih: Trgovska banka v Luksemburgu, Generalna banka v Luksemburgu (spada v koncent. Nemške banke) in Mednarodna banka v Luksemburgu, ki so imele konec l. 1941 bilančno vsoto približno 100 milij. mark. Nova je nadalje Banka za vojni in oboroževalni kredit z glavnico 10 milij. mark. Število delniških bank se je torej lani zmanjšalo od 242 na 231. Te banke so imele konec leta 1941 72.000 nemških evrov in bilančno vsoto 33,2 milijarde mark. Število zasebnih bankirjev se je zmanjšalo lani od 511 na 503. Bilančna vsota zasebnih bankirjev je znašala konec leta 1941 1,9 milijarde mark.

Svilearskohrvatska trgovinska pogajanja. Te dni se je podala večja hrvaška trgovinska delegacija v Bern, da zaključi novo trgovinsko pogodbo med Švico in Hrvaško, ker dosedanja pogodba več ne odgovarja razmeram. Hrvaško delegacijo vodi dr. Cabas.

Zagrebska mestna podjetja. Zagrebska mestna elektrarna je lani proizvedla 67,88 milij. kilov. vatnih ur električnega toka (1941 62,72 in 1940 62,66 milij. ur). Dohodki so znašali 248,3 (129,45. 109,4) milij. kun. Plinarna je proizvedla 21,27 (22,24. 16,08) milij. kub. metrov plina, dohodki so znašali 50,8 (48,24 in 36,5) milij. kun. Vodovod je načrpal lani 17 milij. kub. metrov vode (14,6. 14,16), dohodki so znašali 31,3 (30,8. 20,6) milij. kun.

Nadrobna trgovina s tekstilijami na Hrvatskem. Z dnem 1. aprila se bo zopeta začela na Hrvatskem prodaja tekstilnih proizvodov proti oddaji točk na Hrvatskem.

DALE CARNEGIE Kako si pridobiš prijateljev

Splošno je znano, da je najboljša pot osvojiti si bližnjikovo zaupanje, govoriti o stvarih, ki ga najbolj zanimajo. William Lion Phelps piše v svojih razpravah o »Človeški naravi«: »Osem let mi je bilo, ko sem bil na obisku pri neki svoji teli; nekega večera pride k nam gospod srednjih let, ki se je po kratkem razgovoru z mojo teto obrnil k meni in se začel z menoj razgovarjati o stvarih, ki so me tedaj najbolj zanimali — o ladjah. Ko je odšel, sem dejal svoji teli z navdušenjem, da je zelo simpatična oseba in da se zelo razume na ladje in čolne. Teta pa mi je odgovorila, da je ta gospod odvetnik, ki se briga izključno le za svoje posle. — Toda, kako da mi je potem govoril o ladjah? — Ker je dobro vzgojen in ker je videl, da te ta predmet najbolj zanima, ti je hotel ustreči s tem, da je o njem razpravljal. — Nikdar nisem pozabil tetinih besed.« Zaključuje Phelps.

Pa vzemimo še drug zgled. Vodja nekega skavtskega društva takole pripoveduje: »Ob priliki velikega zborovanja skavtov v Evropi sem želel, da bi predsednik znane družbe privolil in plačal potovanje enemu izmed dečkov. Malo prej, preden sem šel k njemu, sem zvedel, da je dal okviriti ček za milijon dolarjev, ki ga je sam izdal in tudi kmalu razveljavil.

Brž ko sem vstopil v njegovo delovno sobo, sem mu rekel, da bi rad povedal svojim dečkom, da sem videl ček za milijon dolarjev in da ga zato prosim, naj ga pokaže. (Ali ste opazili, da ni govoril ne o skavtih, niti ne o njihovem zborovanju v Evropi).

Pred slovesom me je predsednik družbe vprašal: »Po kaj ste pa prav za prav prišli k meni?« — Tedaj sem mu povedal. Na moje veliko začudenje je plačal potovanje ne samo enemu, temveč petim dečkom in tudi meni kot spremljevalcu: dal mi je pa tudi še toliko denarja, da bi se lahko zadržali sedem tednov v Evropi; od tedaj dalje se je vedno zanimal za moje skavtsko društvo.

Ce mu ne bi takoj spočetka govoril o predmetu, ki ga je zanimal, zelo verjetno ne bi bil tako naklonjen in dobrotljiv.

Isti uspeh lahko dosežemo v poslovnih zadevah.

Neki Duvernois si je hotel zagotoviti dobavo kruha večjemu hotelu; štiri leta je oblegal ravnatelja hotela in celo najel v hotelu samem stanovanje. A vse zaman.

»Končno« pravi Duvernois sam, »sem sklenil spremiti taktiko in odkriti stvar, ki je predvsem zanimala ravnatelja. Zvedel sem, da je bil predsednik neke gotove družbe hotelierjev. Takoj ob prvi priliki sem o tem z njim razpravljaj. On pa se je na dolgo zadržal pri tem predmetu in tej družbi, ki je vsekakor bila gibal vsega njegovega življenja. Nisem mu omenil dobave kruha. A malo pozneje me je zaprosil, naj pridem k njemu s cenikom, da bi govorila o poslovnih zadevah. In štiri leta sem se zaman boril! Zadoslovalo je, da sem le omenil stvar, ki ji je bil z vso dušo predan, pa sem dosegel, kar sem želel.«

Ce torej želite biti priljubljeni pri bližnjiku, zapomnite si tole pravilo:

Govorite svojemu sogovorniku o tem, kar ga lahko zanima.

Kako vzbudimo simpatijo pri bližnjem

Dolga vrsta nas je čakala pred poštnim okencem; opazil sem, da je uradnik ozlovoljeno vršil svoje delo, lepil znamke, tehtal pisma in odgovarjal na različna vprašanja razmišljeno in na kratko. »Ubožec« sem si mislil, »leto in dan mora vršiti isto delo, rad bi ga malo razvedril.« Toda kako?

Brez dvoma bi mu moral povedati kaj veselo in o njem, ne o meni. Opazil sem, da ima zelo lepe lase, pa sem mu dejal, med tem ko je prevzemal moje pošto: »Rad bi imel take lase ko vi!« Začuden me je pogledal in smeje se dejal: »Da, da, nekoč so bili zares lepi!« Tako sva spregovorila nekaj besed, zaključil pa je s slaskom, da so že mnogi občudovali njegove goste lase.

Stavil bi, kolikor hočete, da je ta človek tišči dan z večjim užitkom počil svoje kosile, da je vrnil še domov pripovedoval o malem dogodku svoji ženi in da je pogledal v zrcalo, me neč sam pri sebi: »Pa so res lepi tili moji lasje!«

Ko sem pripovedoval to zgodbo nekaterim svojim prijateljem, me je nekdo vprašal: »In potem? Kaj ste hoteli doseči pri tem uradniku?«

»Kaj sem hotel doseči? Kaj sem hotel doseči! Če že moremo spregovoriti nekaj prijaznih besed, da nekaj dosežemo, postanemo klasici tip egoist.«

Kar sem z nekaj prijaznimi besedami dosegel, je bila le zavest, da sem storil nekaj dobrega brez povračila. Ta občutek pa za vedno ostane živ in nov v našem spominu. Uboj judovski filozof je pred tisočletstveti leti rekel: »Boli uspešno je dajati kakor sprejemati!«

Obstaja zakon in to zelo pomemben, ki ureja odnose z našimi vrstniki; če se dobesedno ravnamo po tem pravilu, se bomo kmalu znašli v krogu pravih prijateljev in odkritostičnosti; to pravilo pravi: »Pustimo vedno svojim bližnjim videz, da so zelo važni!« Želja po pomembnosti je to najgloblji in najintimnejši hotenji človeške narave in prav v tem se ločimo od živali.

Tisoč in tisoč let filozofi razpravljajo o pravih, ki urejajo odnose ljudi med seboj, in iz tega študija izhaja en sam zelo važen predpis. Zaratustra ga je zapustil svojim oboževalcem v Perziji pred tri tisoč leti; Konfucij ga je oznanjal pre štiriindvajsetimi stoletji na Kitajskem; Lao-Tse ga je razlagal svojim učencem v dolini Han. O njem je pridigoval Budda na bregovih svete reke Gangesa petsto let pred Kristusom; Jezus pa je o njem učil po skalnatih gričih v Galileji in veliko misel povzel v teh-le zvrženih besedah: »Kar hočete, da se stori vam, storite vi drugim!«

Izpred vojaškega sodišča

Vojaško sodišče Višjega poveljstva Oboroženih Sil Slovenije—Dalmacija, odsek v Ljubljani, je obsodilo Kosa Lada, sina Josipa in Tratar Ane, roj. 21. 1. 1921 v Stični, stanujočega v Stični, v zaporu, in Godca Ludvika, sina pok. Josipa in Lampret Ane, roj. v Galici (Krka) 18. 8. 1911, stanujočega istotam, v zaporu, zaradi tega, ker sta v pesu Krke do 30. oktobra 1942 bila člana prevratne združbe, nadalje bila člana oborožene tolpe, da sta sodelovala pri bojih z italijanskimi četami, bila v neupravičeni posesti orožja, oba na smrt z vsemi zakoniti posledicami. Obsodba se mora objaviti v »Jutru« in »Slovenec«. — Ljubljana, 23. marca 1943.

Življenje in smrt v luči statistike I. 1942

Iz Letnega poročila, ki ga je mestni fizikat podal županstvu, nadzornim oblastem in prebivalstvu, povzemamo naslednje vrstice, ki govore o splošnem zdravstvenem stanju, o rojstvih in umrljivosti.

Ob koncu leta 1940. je imela Ljubljana 87.780 prebivalcev; po šteju z dne 31. julija 1941 jih je bilo 91.613; okoliške vasi, ki so bile Ljubljani pozneje priključene, so to število povečale za 1038 ljudi. Izredne razmere so mnogo pripomogle k temu, da je število prebivalstva tako naraslo. Zdjaj ugotavljajo povprečno število prebivalcev s pomočjo živinskih nakaznic. Seveda računi niso povsem točni. V I. 1942. je Prehr. urad izdal 1.140.409 živilskih nakaznic, povprečno mesečno 95.034. Jasno je, da ta številka ni stalna in da se vedno menjava; tako je bilo v decembru 1942 izdanih 98.344 nakaznic. V splošnem se lahko trdi, da ima danes Ljubljana okrog 95.000 prebivalcev; na kvadratni kilometer jih pride 1380, stanujejo pa v 6997 hišah, od teh jih je preko 600 kmečkega značaja.

Zelo zanimivi so podatki o rojstvu in smrti. Lani je bilo rojenih v Ljubljani 1819 otrok (38 mrtvorojenih). Domačinke so rodile 1218 otrok, od tega 1113 zakonitih in 105 nezakonitih; dečkov je bilo med njimi 622, deklic pa 596. Medtem ko trojčkov že dve leti ni bilo, je bilo 8 parov dvojčkov.

Na 1000 prebivalcev odpade 12,82 rojstev, kar je kljub izrednim prilikam več kakor 1941 (11,98), 1940 (12,02) ter 1939 (12,35). Najbolj so se odrezale domačinke v letih 26 do 30, ki so rodile 413 otrok; za njimi pridejo z enakim številom domačinke v starosti od 21 do 25 let in od 31 do 35, ki so dale življenje 552 bitjem (276 + 276).

Nezakonske matere domačinke so rodile lani 105 otrok, od tega dečkov 66 in deklic 39. To razmerje je veekakor zelo zanimivo. Večinoma so bile matere mlajše kakor zakonite in največ jih je iz delavskega stanu ter uslužbenk pri raznih obrtjih.

Velika večina porodov je bila v ženski bolnišnici, precej po sanatorijih, doma pa zelo malo. Iz tega se vidi, da marsikje doma nimajo potrebnih pogojev za nemoten in pravičen porod.

Nedomačinke so rodile 603 otroke, med njimi 322 dečkov in 281 deklic. Prištetu pa je treba še 10 parov dvojčkov.

Kupujte najboljšo bolgarsko zgodovinsko povest
»LJUBEZEN KRALJICNE SOFIJE«

Umrlo je lani v Ljubljani vsega skupaj 1581 oseb; Ljubljancanov je bilo med njimi 1181 (611 moških in 570 žensk), 400 (291 moških in 129 žensk) pa je pripadnikov drugih občin. Pri Ljubljancanah je število smrtnih primerov poskočilo, saj je od prejšnjih 10 na 1000 prišlo na 12,43 na 1000. Vzrok za visoko število mrtvih nedomačinov je treba predvsem iskati v dejstvu, da se večina njih zdravi v različnih zdravstvenih zavodih. Umrljivost domačinov po smrtnih vzrokih je bila naslednja: ostrelkost 167, boleznir erca in ožilja 147, rak in novo-

Oltaček apostola Tadeja pri frančiškanih

Frančiškanska cerkev v Ljubljani je dobila novo zanimivost, oltaček sv. apostola Jude Tadeja. V zadnjih letih se je namreč med pobožnimi ženami v Ljubljani začelo širiti drugod že zdavnaj priljubljeno čiščenje sv. Jude Tadeja. Nedvomno so k temu pripomogle stiske sedanjih časov, ki so obudile med ljudmi sloves tega svetnika kot posebnega pomočnika v hudih stiskah in težavnih zadevah. Priporočajo se mu tudi vseučilišniki pred izpiti itd. Ni čuda, da se je to čiščenje začelo pri nas prav v frančiškanski cerkvi, saj so ga prav redovniki že od 18. stol. dalje širili. Zaupanje vanj pa se opira, tako se zdi, na neko mesto v prikaznih sv. Brigite Švedske, kjer se poroča, da je Odrašenik Brigiti svetoval, naj se z zaupanjem obrača k sv. Judi Tadeju.

To, za Ljubljano staro čiščenje je dobilo najprej izraz v skromni doprsni olini sliki sv. Jude Tadeja, naslikani po gospe Oberaigner, viseči v severnem hodniku ob lavretanski kapeli za prezbiterijem frančiškanske cerkve. Čestilke te slike pa so sprožile misel, naj se sliki dodeli bolj častno mesto, mogoče celo poseben oltar. Vodstvo samostana se je obrnilo na

tvorbe 143, jetika 138, živčne in duševne bolezni, vstevši kap 112, bolezni prebavnih organov 86, bolezni dihal 63; slede še različne druge vrste smrtnih vzrokov.

Ljubljancani v splošnem dosežejo razmeroma visoko starost; razveseljivo je dejstvo, da je umrljivost otrok lahno padla; iz tega sledi, da sta ljubezen naših mater do otrok in skrbna nega precej pripomogli k izboljšanju. Porok je bilo vseh skupaj, vstevši tudi nestalno v Ljubljani bivačice, 621. Žal pa je opaziti, da število porok nima pravega vpliva na porast števila rojstev.



prof. arh. Jožeta Plečnika s prošnjo, da izdela primeren predlog. Po njegovem načrtu je bil nato narejen oltaček, ki ga bo v nedeljo, 28. t. m., blagoslovil prevzvišeni knez in škof dr. Gregorij Rožman.

Oltaček ni maševalni, ampak samo molilni oltaček. Pod oknom, ki veže severni hodnik z notranjščino lavretanske kapele, je v zidan v steno resno in elegantno profiliran okvir iz belega kararskega marmorja, ki prav prikopno predstavlja svetnikovo sliko častilec. Vrh okvira je poudarjen z dekorativnim nastreškom. Pod sliko pri tleh je iz kararskega marmorja plitva menza, pred njo pa nizka stopnica, tako da vse skupaj predstavlja zares monumentalen klečalnik. Prednja plošev menze je okrašena v sredi s plitvo, po obrisu živahno trebušasto vazo, na obeh straneh pa po vzoru zgodnjekršćanskih ravenskih sarkofagov z esatovaloviti gostimi vrstami pokončnih žlezov. Na plitvi mizi pod sliko je na vsaki strani po en bronast, z raznobarnimi kamenčki okrašen golobček, ki nosi na hrbtu kroglorreflektor; oddot osvetljuje dva skriti svetilki Tadejevo sliko, opremljeno z latinskimi napisom: »Sv. Juda Tadej, prosil za nas! Na klečalni stopnici pa je slovenski napis: »Sv. Juda Tadej, pomagaj nam v največji stiski 1942.« Pred oltačkom stoji na sredi hodnika kamenit zbiralnik pobožnih darov. Oblikovan je kot sloka dvoušesna vaza z bakrenim kupolastim pokrovom.

To vse pozornosti vredno novost cerkvene opreme pri frančiškanih je izvršilo kamnoseško podjetje Vodnika nasl. Jankovič po osnutku arh. J. Plečnika, zrisanim po inž. arh. Korparju.

Delo zasluži dvojno pozornost. Najprej kot umetnootrtno z izredno finostjo izvršen kamnoseški izdelek, ki budi spoštovanje do skrbnosti dela kot takega, pa tudi do ljubezni, s katero ga je projektant oblikoval v vseh podrobnostih.

Drugič pa gre za sicer staro misel cerkvene opreme, klečalnik in zbiralnik skladno združen v celoto, ki je tu našla zares monumentalen, pri tem pa prikopen izraz, prežet pristno pobožnega občutja in iskreno pesniškega razpoloženja.

Naj nam bo ob tej priliki dovoljeno, opozoriti na drugo prav tako svojevrstno Plečnikovo rešitev podobne naloge, na oltaček, v katerem je na sličen način monumentalno predstavljena čiščenje Metzingerjaeva slika sv. Antona Pad. v trnovski župni cerkvi.

Obiskovalci frančiškanske cerkve pa naj ne prezrejo tudi druge, umetnostno od Juda Tadejeve-

Stanovanjska higiena v Ljubljani

Znano je, da je mestna občina v letih po zadnji svetovni vojni storila vse, kar je bilo mogoče, da odpomore stanovanjski bedi. Zgradila je celo vrsto hiš in stanovanjskih kolonij z več sto malimi in higienskimi stanovanji.

Kljub vsemu pa malih in zdravih stanovanj, ki jih rabita delavci in uradniki, še vedno primanjkuje. V letu 1942 je bilo v Ljubljani zgrajenih 19 stanovanjskih hiš in izvršenih 28 stanovanjskih adaptacij. Z novogradnjami je bilo lani pridobljenih 71 stanovanj, potom adaptacij pa 5. V letu 1941 je bilo pridobljenih 547 stanovanj, leta 1940 406 in leta 1939 658.

Reševalna postaja

Lansko leto je bilo izvršenih 5641 prevozov z rešilnimi avtomobili, pri čemer je bilo prepeljanih 5708 oseb. Na razpolago je bilo pet reševalnih avtomobilov, nalezljivo bolni so imeli svojega.

Vsi reševalci so se lani udeležili praktičnega nadaljevalnega samaritanskega tečaja, na katerem so predavali mestni zdravniki predvsem o poglavjih, ki so važna v današnjih dneh.

Ob 155 letnici smrti botanika Scopolija

Ljubljana se je slavnemu botaniku, naravoslovcu in zdravniku Scopoliju oddolžila za njegove zasluge pri raziskavanju kranjske flore na ta način, da je v bežigradskem okraju imenovala neko ulico po njem. Kdo je bil Scopoli? Joannes Antonius Scopoli se je pred 220 leti leta 1723 rodil v kraju Cavalese v Dolomiti. Oče mu je bil dr. iuris, lajtnant in vojni komisar knezoškofa v Tridentu. Gimnazijske študije je končal najprej v rojstnem kraju, pozneje pa v Hallu p. i. Innsbrucku. Posvetil se je medicini. Znameniti zdravnik cesarice Marije Terezije van Swieten ga je poklical na Dunaj, pozneje pa ga je ta zdravnik poslal kot fizika v Idrijo, kamor je bil s svojo rodino, ženo in otrokom prispel leta 1754. V Idriji je ostal 16 let. Skromno je živel in se moral boriti za obstanek, kajti dohodki so bili malenkostni. Mesto rednih prejemkov so mu določili dohodke iz »vinskega monopola«. Idrija je takrat, kakor sam Scopoli navaja, štela okoli 2000 prebivalcev z vso okolico. Rad je Scopoli opazoval naravo. Vedno je hodil okrog po idrijskih gozdovih in hribih. Prepotoval je razne notranjske kraje, ogledal si je floro Ljubljanskega Barja, ogledal si je Cerkljsko jezero, razne druge kraje na Krasu, kraje okoli Skofje Loke in povzpел se je Scopoli celo na Storžič. Povsod je botaniziral in zbiral razne redke cvetlice in rastline. Takrat tako potovanje ni bilo lahko, pač pa združeno z velikimi težavami in nevarnostmi. Na svojih botaničnih ekskurzijah je navadno živel ob mleku in kruhu. Padel je celo v gozdovih pri Razdrtem med razbojnike, ki so pač učenjaka pustili pri življenju. Leta 1760 je na Dunaju izdal znamenito delo »Flora carniolica«. Pozneje leta 1763 pa »Entomologia carniolica«. V njej je opisal 1153 rastlinskih vrst. Napisal je dalje Scopoli tudi razprave o idrijskem živem srebru, o gozdarstvu, napisal je poučno knjigo za kmetijstvo na Kranjskem, o čebelarstvu in gojitvi čebel.

Joannes Antonius Scopoli je kot botanik in kemik zaslovel daleč po takratni Evropi. Visoko je Scopolija cenil znameniti botanik Linne, bil je Scopoli v zvezi z nemskim botanikom in pesnikom Hallerjem, ki je bil velik ljubitelj visokih planin. Poleg botanika Haqueta ima Scopoli zasluge za rastlinstvo Kranjske. Pozneje je bil Scopoli poklican leta 1767 v Schemnitz na Madžarskem, od tam pa leta 1776 na univerzo v Pavii, kjer je 8. maja leta 1788, torej pred 155. leti umrl.

ga oltačka še pomembnejše pridobitve lavretanske kapele, velikega, pred zapadno steno v kapeli obešenega monumentalnega bronastega križa. Tudi ta križ bo prevz. knez in škof v nedeljo blagoslovil. Gre za bronast, na dveh z angeljskimi figurami okrašenih verigah izpod stropa viseč križ s Križanim, katerega čiščenju vernikov predstavlja z alegorično žensko figuro upodobljeno Cerkev, in štirimi reliefnimi upodobitvami čednosti (Modrost, Radodarnost, Zvestoba, Srčnost). Ta izredna, iz najskrajnejših globin občutja za resnost sedanjih časov zasnovana umetnina spada po svoji velikosti in bogati vsebini med najpomembnejše, kar je ustvarila naša versko vsebino upodablajoča umetnost v zadnjih desetletjih. Brez ozira na posebni namen, ki je bil povod njegovega postanka, predstavlja to delo primer resnično nad čas vzvišenega umetniškega dejanja, ki pa kljub temu ne zanikuje svojega časa, ampak ga izredno jarko osvetljuje v luči verskega čustvovanja. Frst.

Slovo planincev od dr. Frana Tomiňška

Včeraj popoldne so se zbrali slovenski planinci na Zalah, kjer so se poslovili od zemskih ostankov častnega predsednika Slovenskega planinskega društva, odvetnika dr. Frana Tomiňška. Pridružila se jim je velika množica pokojnikovih stanovskih tovarišev, prijateljev, znancev in častilcev. Poslovili smo se od javnega delavca, ki je daroval svoje bogato življenje in ves svoj prosti čas ljubezni do naših gorskih velikanov.

Več kot dvajset let je vodil pokojni dr. Tomiňšek planinsko gibanje; spominjamo se ga, kako je zbiral sredstva, da je mogel organizirati I. 1910. zidavo novega Aljaževega doma v Vratih; pod njegovim vodstvom so povečali dom na Kredarič, predstavili Vodnikovo kočjo, gradili nove postojanke, izpeljali nova pota in markacije na najlepše gorske vrhove. Bil je ideolog čistega planinstva, organizator planinskih podružnic in skrbni gospodarstvenik, ki je skozi dolga desetletja skrbel za blagor našega planinstva.

Gore so postale pristopne širokim plastem naroda in tudi za to gre v največji meri zasluga pok. častnemu predsedniku SPD. Njegov pogreb je včeraj pokazal, da mu je Ljubljana hvaležna za njegovo truda polno delovanje. Pogrebne obrede je vodil župnik g. Košmerl ob asistenci. V imenu SPD se je poslovil od pokojnika predsednik dr. Pretnar, ki mu je izrekel zadnjo zahvalo za njegovo nesebično delovanje. V imenu Skalašev je govoril profesor Janko Ravnik in ga elavil kot glasnika čistega

planinstva, pevci Glasbene Matice pa so odpeli žalostinke.

Svojega častnega predsednika, ki je utiral Tomiňškovo pot na Triglav, so dvignili najodličnejši planinci na ramena in ga ponešli od Zal na njegovo zadnje počivališče. Za težko prizadetimi sorodniki so se uvrstili predstavniki Odvetniške zbornice z dr. Zirovnikom na čelu, zastopniki SPD s prof. Mlakarjem, dalje zastopniki kulturnih, gospodarskih in športnih organizacij in tem se je pridružila velika množica pokojnikovih častilcev in prijateljev. Planinci in drugi so nosili tudi nenavadno lepo število vencev.

Ob odprtem grobu je izrekel pok. dr. Tomiňšku zadnji pozdrav planinski pisatelj dr. C. J. Oblak. V klenih pesniških besedah je orisal lik planinske borca, ki so nam ga dali kraji izpod Ojstrice. Poveljeval je njegovo veliko delo, za katero mu bodo še pozni rodovi gornikov hvaležni. Čast njegovega delu in slava njegovemu spominu!

Kupujte najboljšo bolgarsko zgodovinsko povest
»LJUBEZEN KRALJICNE SOFIJE«

Po dolgem času malo dežja

Medtem ko je velika večina ljudi bila zadovoljna z lepim vremenom, ki je tako dolgo trajalo, jih je mnogo tudi že ubupavalo, kaj bo, če ne bo nič dežja. K sreči ga je danes ponoči malo padlo, a upati je, da ga bo še za nekaj meric. To bo ravno prav, da se bo zemlja malo osvežila in se naučila novih moči. Po tem dežju se bo začela res prava pomlad, kajti vse bo v kratkem času začelo zeleneti, poganjale bodo prve cvetlice in prva domača zelenjava bo kmalu prišla na živilski trg. Zato je le želiti, da bi dežja še nekaj padlo, da polje in ravan ne bosta trpela škode. Lepih dni bo itak še dovolj in lahko se bomo naučili sonca in poletne toplote.

Najvišje cene na živilskem trgu

Po dogovoru z zastopniki in zastopniki konzumentov, pridelovalcev in prodajalcev je mestni tržni urad Visokemu komisariatu spet predložil najvišje cene za tržno blago v Ljubljani ter jih je ta odobril.

Z odlokom VIII-2 št. 362-6 Vis. komisariata za Ljubljansko pokrajino veljajo za Ljubljano določene najvišje cene od ponedeljka 29. marca 1943-XXI zjutraj dalje do objave novega cenika.

Najvišje cene, ki je po njih dovoljeno v Ljubljani prodajati v ceniku navedeno blago in ga plačevati, so naslednje:

Zelnate glave pod 10 kg 2 L; rdeče zelje 2,25 L; kisló zelje 4 L; ohrovt 2,25 L; repa na drobno 1 L; repa na debelo 0,75 L; kisló repa 2,50 L; repna cima 2 L; motovilec 10 L; regrat 4,50 L; radič 6 L; gojeni radič 10 L; špináča 3,80 L; rdeča pesa 3 L; rdeče korenje brez zelenja 4 L; rumeno korenje 2 L; peteršilj 4 L; zelena (gomolji) 5 L; rumena koleraba 2 L; kolerabice 4 L; črna redkev 1,50 L; čebula 3 L; čebulice 12 L; šalota 4 L; česen 8 L; osnaženi hren 4 L; jabolka I. vrste, namizna, izbrana 5,70 L; jabolka II. vrste 5 L; kilogram suhega lipovega cvetja 18 L; jasta 2 L komad.

Kjer ni posebej naveden liter, veljajo cene za kilogram. Opozarjamo pa, da vse te cene veljajo samo za blago, pridelano v Ljubljanski pokrajini, ker je za iz drugih pokrajin uvoženo blago v veljavi cenik za zelenjavo in sadje št. 5 na rdečem papirju. Posebno pa opozarjamo prodajalke in prodajalce, da mora biti po teh cenah na prodaj vse blago zdravo, otrebljeno in v takem stanju, kakor je opisano v ceniku. Vsa povrtnina mora biti osnažena in oprana, vendar pa ne več mokra, pač pa sveža.

Vse te najvišje dopustne cene in tudi vse nižje cene morajo biti vidno označene pri vsem v ceniku navedenem blagu ne samo na Vodnikovem in Pogačarjevem, temveč tudi na živilskih trgih v Mostah, na Viču, na Sv. Jakoba trgu in v Šiški, enako pa sploh pri vseh prodajalcah in prodajalcih po vsej mestni občini ljubljanski.

Blago, za katero so bile cene objavljene v prejšnjih maksimalnih cenikih, sedaj pa cen ne bi bilo več v tem ceniku, se prodaja po prejšnjih cenah, če ni bila za dotično blago s posebno odločbo Visokega komisariata, odsek za določanje cen, odobrena drugačna cena.

Križanka št. 80

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
				21				22				23				24		
20																		
25			26				27				28			29				
30		31	32			33	34			35	36			37	38			
39	40				41				42				43					44
45				46	47			48	49			50	51					52
53				54				55				56						57
58			59					60				61				62		

Vodoravno: 1. mrčes, 6. angleška trdnjava v Arabiji, 10. vzpetina, 14. okrajni načelnik, 20. slovenski cerkveni pravnik, 21. pristanišče ob izlivu Marice, 22. svetopisemski oseba, 23. zvezda, 24. Gotovčeva opera, 25. rokodelce, 26. slovnični izraz, 27. čistišče, 28. izraz pri kartanju, 29. glivica, 30. razdobje (tujka), 32. upanje, 34. čopič, slikarska priprava, 36. plazilec, 38. kmečko orodje, 39. gozdar, 41. pristanišče ob Azovskem morju, 42. kos blaga, 43. južno sadje, 45. domača žival, 47. del knjige, 49. pristanišče v Italiji, 51. mesto na Madžarskem, 53. sirota, 54. del drevesa, 55. kraj pri Kamniku, 56. kratica znamenitega smučarskega kraja, 57. umetnina, 58. umetnina, 58. del soobe, 59. naslov Cankarjeve ertice, 60. evropska prestolnica, 61. padavina, 62. reka v Bosni.

Navpično: 1. kopalna naprava, 2. del gledališča, 3. poljska cvetlica, 4. kraj na Francoskem, 5. star denar, 6. električni pol, 7. kraj pri Ljubljani, 8. prebivalce evropske države, 9. ploha, 10. listnato drevo, 11. termin, 12. žensko krstno ime, 13. sodobni hrvaški pisatelj, 14. skupina, 15. oblika cvetenja, 16. pripadnik izumrlega naroda, 17. žensko krstno ime, 18. letovišče v Švici, 19. padavina, 31. južna rastlina, 32. gneča, naskok,

33. kontinent, 34. Slomškov življenjepisec, 35. živilska krma, 36. zlatarska utež, 37. mesto v zahodnem Kavkazu, 38. tatarsko okrožje, 40. ptica, 44. veter, 45. žuškojed, 46. starorimski pozdrav, 47. oblika vode, 48. glavni števnik, 49. najvišje bitje, 50. jarem, 51. slovenski pisatelj, 52. drevesni sad.

Rešitev križanke št. 79

Vodoravno: 1. oko, 4. rana, 8. puma, 12. Duma, 16. rast, 20. sila, 21. Gera, 22. sito, 23. hura, 24. Ter, 25. Atila, 26. mena, 27. leto, 28. zijalo, 29. Peko, 30. konj, 31. zona, 32. maja, 33. pop, 34. era, 36. roka, 38. Mile, 40. ruda, 42. soda, 44. suša, 46. voda, 48. dira, 50. lica, 52. sir, 54. etika, 55. žena, 56. pesa, 57. Toledo, 58. kar, 59. čada, 60. reka, 61. telo, 62. loj.

Navpično: 1. osa, 2. kita, 3. olik, 4. ralo, 5. aga, 6. Nemo, 7. arena, 8. panj, 9. USA, 10. milo, 11. Atene, 12. dota, 13. uho, 14. muza, 15. Azija, 16. raj, 17. ata, 18. selo, 19. tropa, 29. pesek, 30. kovač, 31. zidar, 32. mulat, 33. posel, 35. ruta, 36. raka, 37. koža, 38. mana, 39. Lipe, 40. rasa, 41. dete, 42. salo, 43. Dido, 45. šir, 47. ded, 49. rek, 51. sol, 53. roj.

Najbolj boste razveselili sebe in druge, če
kupite Gogoljeve »Ukrajinske povesti«

Drobne novice

Koledar

Nedelja, 28. sušica: brezimna nedelja; Janez Kapištran, spoznavalec; Sikst III., papež.
Ponedeljek, 29. sušica: Ciril, mučenec; Bertold, opat in ustanovitelj reda; Pastor, mučenec.
Torek, 30. sušica: Janez Klimak, spoznavalec; Kvirin, mučenec; Amadej, spoznavalec.
Lunina sprememba: 29. sušica zadnji krajec ob 2.52. Herschel napoveduje sneg in vihar.

Zgodovinski paberki

28. sušica:
L. 1483. se je rodil v Urbini v Umbriji Rafael Santi. Najprej se je učil pri očetu, kasneje v Firenci pri Donatellu, Leonardu da Vinci, fra Bartolomeu in Michelangelu, odšel v Rim in postal dvorni slikar papežev Julija II. in Leona X. V Rimu je ustvaril znane stenske slikarje v vatikanskih »stancach«. Rafael je slikar visoke renesanse. Postal je vzor Cinquecenta, najpopolnejše utelešenje klasičnega romanskega ideala. Načrtal je sicer nove probleme, vendar je ostal v bistvu njegov ideal iz umbriske šole izvirajoča sentimentalno-harmonična lepota, le da je dal svojim likom mehkejšo linijo ter posebno svojstveno zgradbo in sestavi ploskev in barv.
L. 1592. se je rodil v Slivnici na Moravskem Jan Amos Komenský, znani pedagog 17. stoletja in nenavadno plodovit didaktični pisatelj. Najpomembnejši deli sta »Didactica magna« in »Orbis pictus«. V njih terja izobrazbo za vse ljudi, ne glede na stan, starost in spol; potrebno je, da učenec sam opazuje svet in ga spoznava s svojim umovanjem; zato mora biti pouk nazoren. Izobraziti je treba vsega človeka: duha in telo, voljo in razum. Pouk stopaj od znanega k neznanemu, od lažjega do težjega. Temelj mu bodi materni jezik. Namen vse izobrazbe pa je prispodobiti človeka Bogu.
L. 1566. je umrl Sigmund grof Herberstein, doma na naših slovenskih tleh, mož, ki je s svojim delom »Rerum Moscovitarum commentarii« prvi seznanil Evropo z ruskimi razmerami.
L. 1749. se je rodil znani francoski fizik in astronom Laplace Pierre Simon.
L. 1814. je umrl v Beogradu srbski posvetitelj in preporoditelj Dositej Obradović.

Novi grobovi

† Ludvik Ogrin. Umrl je dolgoletni uslužbenec uprave »Slovenec« in »Slovenskega doma« gospod Ludvik Ogrin. Sveta maza zadušnica za blagega rajnega bo 29. marca ob pol osmih v stolnici.
† Ivana Skalar. Umrla je v Ljubljani Ivana Skalar, upokojenka tobakne tovarne. Pogreb bo danes, v nedeljo, ob 5 iz Campove ulice 12 na pokopališču na Viču.
† Ferdinand Vode. 16. februarja je v Komendi umrl vinski trgovec, posestnik in gostilničar gospod Ferdinand Vode. Pokopali so ga na farnem pokopališču.
Naj vsem rajnim svetli večna Luč! Vsem njihovim dragim naše iskreno sožalje!

Smrt zveste vratarice

V petek, 26. marca, je umrla v državni bolnišnici gđ. Ivanka Šček, vratarica v Karmelu na Selu. Pogreb bo v nedeljo popoldan. Od ustanovitve samostana je bila to tretja vratarica. Kdo bi bil mislil in slutil, da pojde tako hitro za pokojno Franco, ki smo jo julija spremili k Sv. Križu. Gđ. Ivanka je doma iz Vipave. Dolgo let je služila pri ugledni družini v Trieste. Ko je zvesta stara Francka pričela bolehati, je božja Previdnost povabila blago Ivanka, da jo bo na poti in v raznih opravilih nadomestovala. Na Selu je bil 5 let, do zadnjega zvesta svojemu nalogu, ki ga je izrazila ob prihodnosti: »Prišla sem, da bi se žrtvovala in vsaj večer življenja darovala Gospodu, ker Mu mladosti nisem mogla posvetiti.« Žal je prešla krono večnega življenja. N. v. m. p. Sorodnikom iskreno sožalje!

Posvetilne molitve za posvetitve Brezmadežnemu Marijinemu Sreču so izšle. Dobite jih lahko v zadostnem številu. Vsaka župnija naj sporoči, koliko jih želi. Ljubljanske župnije in organizacije naj same dvignejo te molitve v pisarni Pripravljalnega odbora. (100 izvodov 15 lir.)

Podobice s posvetilno molitvijo za otroke so izšle in se dobe v pisarni Pripravljalnega odbora. Pred škofijo št. 1. l. nad. Oskrbite si jih pravočasno. (100 izvodov 15 lir.)

Podobice, ki bodo služile namesto spovednih listov, so izšle in se dobe od naročajo v Ljudski knjigarni, Pred škofijo, Ljubljana.

Smernice bodo izšle čez teden dni. Spisal jih je dr. Ivan Ahčin in bodo trajne vrednosti. Priporočamo jih ne samo prečastitim gospodom duhovnikom, ampak tudi laikom. Zupne urade prosimo, da zbirajo zanje naročila in da čimprej sporoče, koliko jih žele. (Vsebinske smernice se naslanjajo tudi na prikazovanja Matere božje v Fatimi.)

— Spored slovesnosti ob proščenju v cerkvi Marijinega Oznanjenja v nedeljo, 28. marca: Ob 9 bo imel slavnostni govor prevz. g. škof dr. Gregorij Rožman, nakar sledi pontifikalna sv. maša, pri kateri bo izvajal Sattnerjev zbor ob spremljevanju opernega orkestra P. Hugolinovo »Missa Seraphica«. Popoldne ob 4 bo govoril stolni dekan dr. Franc Kimovec. Po govoru bo prevzvišeni g. škof blagoslovil spominski bronasti križ v Lavretanski kapeli in marmornati oltarček sv. Jude Tadeja. Slovesnost bodo zaključile pontifikalne pete liturgije Matere božje z blagoslovom.

Zobotehnični laboratorij

Fortič Marjan, dipl. dentist
Koledvorska ulica št. 35
izvršajo vsa dela.

— Rekreacija za gospe in matere bo v Lichtenurnu v sredo, 31. marca, ob 4 popoldne in v četrek, 1. aprila, ob 8 zjutraj z nagovorom ter skupno sv. mašo in obhajilom. Prisrčno vabljeni!

— Propustnice za kmetovalce. Vsi oni kmetovalci, ki se nimajo dovoljenja za prehod preko kontrolne črte v svrhu obdelovanja polja, naj se prijavijo najkasneje do 3. aprila t. l. v pisarni Združenja kmetovalcev, Gospodarska cesta 2. — S seboj naj prinesejo posetni list ali kak sličen dokument in stare propustnice, ozir. če teh nimajo, pa osebne izkaznice. Po tem roku prijav ne bo mogoče več sprejemati.

— Zalni venci, aranžmaji, izbira lončnic in cvetja — »ROZAR«, cvetličarna.

— Strokovno popravilo vašega gramofona bo izvršeno v krajšem času in za manj denarja le v specialni delavnici Everest servis, Prešernova 44.

— Vreme se je sprevrglo. V petek se je začelo močno oblačiti. Vsakdo je pričakoval, da bo začelo kmalu dežiti, toda podnevi se je nekoliko zaradi močnih vetrov prevrglo in nekateri so se že tolažili, da bo močan veter deževne oblake pregnal. Ponoči je lahko rosilo, toliko da so bile ceste lahko mokre. Pozneje v soboto okoli 8 je začelo nekoliko močneje dežiti. V petek popoldne je bilo drugače pomladansko primerno toplo, ko je bila dosežena najvišja dnevna temperatura +15°C. V soboto zjutraj se je jutranja temperatura dvignila na +10,8°C. Barometer je v soboto zjutraj dosegel stanje 763,5 mm. Počasi pada.

— Nalivna peresa popravljajo hitro, strokovno in poceni Everest servis, Prešernova 44.

— Vsem prijateljem in poslovnim znancem sporočam, da zaradi tehničnih ovir ne morem odpreti knjigarnje že 1. aprila. Dan otvoritve bom naznanil v bližnjih dneh v vseh dnevnih časopisih. Knjigarna Žužek Jože, Ljubljana, stanovanje Pavšičeva 32.

— Opozorilo. Specialna delavnica za precizna popravila pisalnih in računskih strojev je Everest servis, Prešernova 44. Popravila izvršuje hitro in po zmerni ceni.

— Nesreče na deželi. V Višnji gori bivajoča posestnica Helena Jamnikova, stara 54 let, si je pri padcu zlomila desno nogo. — Delavnik sin, 6letni Alojzij Ferbežar, si je v Sodražici pri padcu zlomil desno nogo.

Iz dela in življenja - od tu in tam

Z Gorenjskega

Obisk gaulterja dr. Rainerja na Gorenjskem. Te dni je gaulter dr. Rainer obiskal radovljiško in kranjsko okrožje in se prepiral o dosedaj opravljenih javnih delih. Ustavil se je v Trzinu, v Kranju, v Gorjah, v Kropi in številnih drugih krajih. V št. Vidu nad Ljubljano si je ogledal nacionalno politično vzgojalnico, kjer sicer še niso končane prizidave, toda kljub temu so mladeniči že danes dobro nastanjeni. Zupni vodja Butler, ki vodi mladino, je priredil strmen nastop.

Spomin na mrtve junake na Jesenicah. Počastitveni junakov zadnjo nedeljo je bil poseben ganljiv dogodek za Jesenice. V sprejemu so korakali izpred strankinega doma z godbo SA na čelu oddelki policije, zveze bojevnikov, gasilstva, oddelki stranke in politični vodje na pokopališče, kjer so bili položeni venci na spomenik junakov. Po počastitvi junakov so bila izročena na dvorišču strankinega doma madžarska in hrvatska odlikovanja bojevnikom iz prve svetovne vojne.

Smrtna nesreča. Pred nedavnim je povozil v bližini kranjske postaje vlak progovnega delavca Ivana Benedika, ki je obležen na progi mrtve. — Okrožni orožniški stražmojster Ivan Levstik v Senčurju je padel na orožniški postaji v Olševku tako nesrečno po stopnicah, da si je hudo poškodoval roko. — 59 letni železničar Franc Stefe iz Hrušice je padel s koleasa, si prebil lobanjo, zlomil več reber in odnesel še manjše poškodbe na prsnem košu in rokah.

Smrtna kosa. V Lužah pri Senčurju je umrl 60 letni Jožef Barle, ki je bil že več let priklenjen na posteljo. V 94. letu starosti je umrla v mestni hiralnici na Jesenicah občinska reva Neža Veber.

S Spodnjega Štajerskega

Ureditve državljanstva na Spodnjem Štajerskem. Zvezno vodstvo Štajerske domovinske zveze je objavilo 23. t. m. v »Marburger Zeitung« poziv za dokončno ureditev vseh neurejenih vprašanj, ki se tičejo državljanstva prebivalstva na Sp. Štajerskem. Poziv pravi, da je predpogoji za državljanstvo članstvo pri Štajerski domovinski zvezi in da za del spodnještajerskega prebivalstva državljanstvo še ni ugotovljeno. Zato se pozivajo vsi moški in ženske, ki so se rodili pred 31. marcem 1927 in ki še nimajo ugotovljenega državljanstva, naj se oglase pri pristojnih prijavnih uradih štajerske domovinske zveze. To velja za vse, katerim je bil svoj čas odklonjen sprejem v zvezo in mislijo, da se jim je s tem zgodila krivica, dalje za tiste, ki so se prijavili, pa niso prišli pred sprejemne komisije in tiste, ki so sicer pri-

Knjižnice za postni čas:

Mož bolečin
V znamenju križa
VSI! Veliki teden
(izide prve dni aprila)

Te knjižice se dobijo v MLADINSKI ZALOŽBI (Stari trg 30) in v KNJIGARNAH. Cena 1 lira

šli pred komisije, pa še sedaj nimajo članske izkaznice. Končno naj se prijavijo tudi osebe, ki se doslej sploh še niso pogovarjale za sprejem v Štajersko domovinsko zvezo. Prijavitelj se ni treba tistim članom zveze, ki imajo rdečo ali zeleno člansko izkaznico ali izkaznico nemške mladine. Poziv pravi, naj se sedaj vsi prijavijo, ker bodo s tem rešena vprašanja državljanstva. Kdor bo pa sedaj to zanemaril, bo po lastni krivdi proglašen samo za varovanca nemške države.

Proslava nemške mladine. Kakor v prejšnjem letu, tako je organizirala nemška mladina štajerskega Heimabunda tudi letos poseben teden nemške mladine, ki je bil otvoren v soboto. — Zvezni mladinski vodja Rudolf Schiller je ob tej priliki proslavil naloge in dolžnosti štajerske mladinske organizacije, posebne jutranje proslave, h katerim so prihiteli poleg mladine tudi starši ter zastopniki države in štajerskega Heimabunda. V Mariboru je bilo to jutranje slavlje na zgodovinskem Sofijnem trgu.

Nevarna igra z orožjem. Z orožjem se je igral neki mladenič na Malenskem vrhu pri Ptuj. Po nesreči je ranil pri tem 22letnega kmečkega sina Ivana Pelela v desno oko. Ranjenca so prepeljali v graško bolnišnico.

Reja gobolov-pismožna na Sp. Štajerskem prepovedana. Vodja civilne uprave je izdal odredbo, po kateri je reja poštnih gobolov na Spodnjem Štajerskem prepovedana. Izjemna dovoljenja dajejo deželni uradi ali mariborska policija.

Ptujске žene so bile v pretekli zimi prav delavne. Delo je bilo usmerjeno predvsem na pouk nemščine in vsega, kar je treba vedeti za vzorno gospodinjstvo in otroško nego. Prirejenih je bilo 33 kuharskih tečajev, ki jih je obiskovalo 321 žena. Tudi organizacija otrok lepo napreduje. Otroška skupina obsega že 325 otrok v starosti od 6 do 10 let.

Za policijskega uradnika se je izdaljal Varnostna policija je obsodila na 5 let ječe 34-letnega Igaca Goloba iz Studencev pri Mariboru. Mož je prišel v Mariboru v nek lokal, kjer sta za mizo sedela dva moška. Izdal se je za policijskega uradnika in jima napovedal aretacijo. Peljal ju je skozi mesto, spotoma pa se je pogajal z njima glede odkupnine. Mož, ki sta bila v mlomila, sta seveda pristala na vse, da ju Golob ne bi gnil na policijo. Na glavni razpravi je Golob rešila smrti samo okoliščina, da sta bila njegovi žrtvi zločinci.

Na vzhodni fronti je padel desettin v planinskem lovskem polku Arnold Ledenik iz Brsterne. Počel je hudim ranem 19. februarja v neki vojaški bolnišnici. Dalje je padel na ruski fronti ob Ilmenskem jezeru 25. februarja vojni prostovoljec Aleksander Triller iz Maribora.

Smrtna kosa. V Mariboru so umrli: 79-letni zasebnik Andrej Job; 39-letni tehnični uradnik Alojzij Zabkar; 92-letna vdova mestnega zdravnika Fani Mally roj. von Moser; 66-letni akla-dičnik dr. žel. Jožef Bohinc; 67-letna zasebnica Justina Rebec. — V Slivnici pri Mariboru je umrl 62-letni upravitelj Stefan Dragoš; v Venišk pri Leskovcu 43-letni Anton Črnkovič; v Hočah 78-letni žagar Jurij Podgoršek; v Slovenjem Gradcu upokojenka uradnica Mici Vavpot; na Bukovsku pri Brezicah 63-letna kočevska priseljenka Marija Samide roj. Kraker. Na Gorenjskem je padel 48-letni Heinrich Pesch, doma iz Štajerskega, stanujoč začasno na Bledu.

NAROČNIKOM „NAŠE KNJIGE“

Obveščamo p. n. naročnike, da izideta knjigi

Charles Dickens

Dorritova najmlajša

II. knjiga

in

Jordan Jovkov

Domačija na meji

v torek, dne 30. marca t. l.

Naročnike prosimo, da knjigi dvignejo v Ljudski knjigarni v Ljubljani, Pred škofijo 5

Iz Hrvaške

Hrvatsko šolstvo. Po najnovejših podatkih ima NDH v šolskem letu 1942-43 17 učiteljskih s 193 profesorji, 79 srednjih in 3942 ljudskih šol. Na teh šolah poučuje okoli 10.500 učencev in profesorjev, obiskuje jih pa 528.900 učencev.

Pomočnik predsednika vlade v Sinju. V Sinju se je pred kratkim mudil pomočnik predsednika hrvatske vlade dr. Vjekoslav Vrančić v spremlju obšega upravnega zaupnika Davida Sinčiča. Po prihodu v Sinj je stopil v stike s tamkajšnjimi civilnimi in vojaškimi oblastmi. Obiskal pa je tudi krajevno italijansko vojaško poveljstvo.

Politični sestanki v NDH. Prejšnjo nedeljo je bilo v raznih hrvaških krajih in mestih 27 političnih sestankov, na katerih so govorili člani hrvatske vlade, državnega sveta in zastopniki ustaških organizacij. V Starem Petrovem selu je med drugimi govoril tudi dr. Dragotin Toth, bivši minister za narodno gospodarstvo in sedanj član državnega sveta. V Sarajevu se je pa prejšnji torek mudil glavni ravnatelj za propagando Matija Kovarič in šef hrvatskega tiskovnega urada Ivo Bogdan imela sta več sestankov s tamkajšnjimi političnimi in kulturnimi delavci.

Hrvatsko planinsko društvo ustanavlja svojo šolo. Po vzoru raznih naprednih držav namerava tudi Hrvatsko planinsko društvo ustanoviti za svoje člane posebno planinsko šolo. Ker v letošnjem letu šole še niso mogli odpreti, bo namesto nje prišel prihodnje dni šestdesetih tečaj, na katerem bodo predavali člani alpinističnega oddelka in ostali prijatelji društva.

Prva žrebanje Hrvatske državne loterije. Dne 22. marca je bilo v Zagrebu prvo žrebanje Hrvatske državne loterije. Prva srečka, ki so jo izžrebali, je imela številko 2674 ter je zadelo 400 kun.

Veleposestvo

180 ha, gosposka graščina, njive, travniki, gozdovi, gospodarska poslopja in priključna industrijska podjetja, 20 km oddaljeno od Ljubljane, se prodaja, prosto vseh prenosnih taks in pristojbin. — Ponudbe na oglašni oddelki Slovenca pod »Graščina«.

Iz Srbije

Pričetek podpisovanja novega srbskega državnega posojila. Dne 25. marca so pričeli v Srbiji vpisovati novo enomilijarno državno posojilo. Kakor prvo državno posojilo, bo tudi novo sedanja srbska vlada porabila za izvajanje velikih javnih del. Načrt za izvedbo teh del je srbska vlada že svoječasnno izdelala ter med drugim predvideva graditev novih cest, razne melioracije, ureditev teka rek in hudournikov, obnovitev važnih gospodarskih in industrijskih obratov, zidanje ljudskih šol, graditev novih železnic odnosno izboljšanje sedanje železniškega omrežja ter modernizacijo srbskih rečnih pristanišč ob Donavi in Savi.

Obvezna delovna služba tudi v Banatu. Vodja banatskega okrožja je te dni izdal naredbo o splošni obvezni delovni službi na področju Banata ter o ustanovitvi kmetske delovne službe. Pod obvezo delovne službe v Banatu spadajo vsi moški in ženske v starosti od 16 do 60 let.

Nemške šolske kuhinje v Beogradu. Beograjski nemški dnevnik poroča, da delujejo v tamšnjih nemških šolah že od decembra lanskega leta šolske kuhinje, v katerih se dnevno hrani 500 nemških in srbskih otrok, ki obiskujejo te šole. Šolske kuhinje vzdržuje tamokšnje nemško zunanje-politično zastopstvo, nemški glavni pooblaščenec za gospodarstvo na zasedenem srbskem področju in nemški Rdeči križ.

Pobožnost prvih sobot tudi v Beogradu. Pobožnost peterskih prvih sobot so z marcem začeli tudi v Beogradu v župniji Blažene Device Marije.

Drobna ljubljanska kronika

Marijanska akademija. Kl. jo priredi škofjaki odbor za posvetitve Brez. Sreču Marijinemu pod pokroviteljstvom Prevz. škofa dr. Gr. Rožmana in katere spored izvajajo gojenici drž. učiteljskega, bo prihodnje nedeljo, 4. aprila v Franc. dvorani ob pol 11. Spored bo obsegal deklaracije, govore in glasbene točke. Podrobnosti bomo še objavili.

V postavitve spomina pok. mr. ph. Janka Koritkeza je daroval prosv. inšp. Silvo Kranjec Podpor. društvu slepih 200 lir.

Vrtinarski odsek Sadjarice in vrtinarske podružnice Ljubljana I priredi v ponedeljek 29. t. m. ob 18 (6 zvečer) v dvorani Kmetijske družbe na Novem trgu 3 predavanje »O spomladanskem delu na vrtu«. Predaval bo g. nadzornik Jožep Strekelj. Po predavanju razgovor o zamenjavi semen. Člani in gostje vabljeni.

Solistični koncert. V nedeljo 4. aprila ob 18.30 v cerkvi Marijinega Oznanjenja solistični koncert, ki ga bodo izvajali gđ. Kusa Kristan, g. Tone Petrovič in fr. Karel Friešl. Spored bomo objavili med tednom.

Vodstvo v Santlovi retrospektivni razstavi. V nedeljo 28. t. m. bo v Japonskem paviljonu predaval o razstavitvenih slikah in grafikah akad. slikar prof. Mirko Sušter. Umetnost ljubše občinstvo vabimo k obilni udeležbi. Vodstvo se bo začelo točno ob 11.

Zadnja nedelja Klemenčičeve razstave. Danes je zadnja nedelja razstave akademike slikarja Franceta Klemenčiča v prebodu nebotičnika. Občinstvu se nudi sedaj prav lepa prilika, da si ogleda izbrane umetnine, interjere, tihotične in krajine, ki so dosegle v javnosti in pri strokovni kritiki popolno priznanje. Razstava se zaključuje konec tega meseca.

Na sporedu XI. simfoničnega koncerta. Kl. bo jutri, v ponedeljek, 29. t. m., je tudi

dvoje slovenskih del. Prviš se bosta javno izvajala dva Premrova Pastoral, ki ju je naš mojster napisal pred nedavnim časom ter ju izročil simfoničnemu orkestru za prvo izvedbo. Celo delo ima tri pastoralne z lepimi, globoko občutno melodijo in slikovitimi instrumentacijami. Poleg Premra je na sporedu še Smetanova prva simfonična pesnitev Visehrad iz prekrasnega cikla »Moja domovina«. Poleg omenjenih dveh skladb bo izvajal Samo Hubad s simfoničnim orkestrom še Beethovnovnega Egmonta, dalje s solistom pianistom Marjanom Lipovškom Beethovnov Koncert za klavir in orkester v G-duru in Mascagnijeva Intermeza iz oper William Ratellif in Cavalleria rusticana. Začetek koncerta bo točno ob pol 7 zvečer v veliki univ. dvorani. Vstopnice v knjigarni Glasbene Matice.

Knjiga »Fatima« je izšla v tretji izpolnjeni izdaji. Naroča se v Mladinski založbi, Ljubljana, stari trg 30.

Danes ob 5 popoldne v franciškanski dvorani: govor, recitacije in mladinska igra »Triglavska roža«. Preskrbite si pravočasno vstopnice pri blagajni franciškanske dvorane od 10-12 in dve uri pred začetkom.

Teško je dobiti v svetovni dramski literaturi delo, ki bi ob vsej veličini idejnih poudarkov izkazovalo toliko lepote kot je Klavundova igra »Triglavska roža«. Njena uprizoritev na Rokodelskem odrju je podana tako dostojno, da more v vsakem gledalcu obuditi daljno pesem ljubini do brote in radostnega življenja. Zato jo je gledalstvo dosedanjih predstav dojemalo s skoraj pobožno zbranostjo. Cenjeno občinstvo opozorjamo, da si za današnje predstavo preskrbite vstopnice v pridružitvi dopoldne ob 10-12 in dve uri pred pričetkom v društveni pisarni, Petarkova 12-1, desno.

— Luč z gore, najlepšo mladinsko igrano danes, bodo uprizorili šolski

koncertgosti v nedeljo 28. t. m. ob 5 popoldne v samostanski dvorani. Priporočamo, da si preskrbite vstopnice že v predprodaji, v nedeljo od 11-12 in pol ure pred predstavo. V odmorih bodo igrali tamburasi.

Sobotni živilski trg. Lahen dož je že zgodaj poročil živilski trg, ki je bil kljub slabemu vremenu razmeroma živahen in bil mnogo promet. Uvoženo je bilo mnogo gorizke solate, tako endivije, kakor tudi mehke glavice, za katero je med gospodinjami večje povpraševanje in zmanjkanje. Donoše zelenjadnice so dobro zalozile trg v kup. V šolskem dvorcu je na vogalu semenišča, je neka okoliščina prodajala žabe krake. Bili so po 1 liri komad. Kmalu je ženska vse prodala. Bili so res prava redkost.

Nedeljsko zdravniško dežurno službo bo opravil od sobote ob 20 do ponedeljka do 8 mestni višji zdravnik dr. Franc Ciber Ljubljana, Stefanova ulica 7.

Poizvedovanja

V soboto popoldne sem izgubil na poti od Ljudske tiskarne do Frankopanske ulice v Siki listnico z manjšo vsoto denarja in dokumenti. Poštenega najditelja prosim, da jo odda na naslov, ki je v njej. Denar lahko obdrža za nagrado.

Gledališče

Opera:

Nedelja, 28. marca, ob 14: »Princeska in zmaj«. Izven. Cene od 20 lir navzdol. — Ob 17.30: »Traviata«. Gostovanje Zlate Glunjenec. Izven. Cene od 35 lir navzdol. Ponedeljek, 29. marca: Zaprti.

Torek, 30. marca ob 17: »Janko in Metka«. Red Sreda, 31. marca ob 17: »Evgenij Onegin«. Red Sreda.

Otroke, ki sodelujejo v mladinski opereti »Princeska in zmaj« opozorjamo, da je v nedeljo ob 14. uri v operi ta predstava in naj se vsi zanesljivo javijo pravočasno v operi.

Drama:

Nedelja, 28. marca, ob 14: »V Ljubljano jo dajmo!«. Izven. Znižane cene od 15 lir navzdol. — Ob 17.30: »Prava ljubezen«. Izven. Cene od 20 lir navzdol. Ponedeljek, 29. marca: Zaprti.

Torek, 30. marca ob 17: »V Ljubljano jo dajmo!«. Red Tork.

Naznanila

ROKODELSKI ODER. V nedeljo, 28. marca, ob 6 popoldne: Klavundova drama »Priznanje svetlobo čenjenj«. Predprodaja vstopnic od 10-12 in dve uri pred predstavo v društveni pisarni, Petarkova 12-1, desno.

FRANČISKANSKI ODER. Nedelja, 28. marca, ob 5 popoldne: Govor, recitacije in mladinska igra »Triglavska roža«. Njena uprizoritev na Rokodelskem odrju je podana tako dostojno, da more v vsakem gledalcu obuditi daljno pesem ljubini do brote in radostnega življenja. Zato jo je gledalstvo dosedanjih predstav dojemalo s skoraj pobožno zbranostjo. Cenjeno občinstvo opozorjamo, da si za današnje predstavo preskrbite vstopnice v pridružitvi dopoldne ob 10-12 in dve uri pred pričetkom v društveni pisarni, Petarkova 12-1, desno.

RADIO. Nedelja 28. marca. 8.00 Napoved časa, poročila v italijanski. — 8.15 Koncert organista. — 11.00 Peti maša iz Bazilike Presv. Oznanjenja v Firenci. — 12.00 Branje in razlaga Evangelija v italijanski (P. G. B. Marini) — 12.15 Branje in razlaga Evangelija v slovenski (P. G. Sekovanič) — 12.30 Poročila v slovenski. — 12.45 Koncert organista. — 13.00 Napoved časa, poročila v italijanski. — 13.15 Poročila Vrhovnega Poveljstva Oboroženih Sil v slovenski.

— 13.12 Simfonična glasba. — 13.30 Duet Harmonik Golob-Adamci. — 14.00 Koncert violoniste Francke Rojce-Ornikove. — 14.30 Pisana glasba. — 15.00 Poročila v slovenski. — 15.15 Kmetijsko predavanje v slovenski. — 15.35 Ljudska glasba. — 17.45 Orkester vodi dirigent Petralia. — 19.30 Poročila v slovenski. — 19.45 Prijubljana glasba. — 20.00 Napoved časa. Poročila v italijanski. — 20.20 Komentar dnevnih dogodkov v slovenski. — 20.30 Koncert radijskega orkestra, vodi dirigent D. M. Sijance. — 21.00 Simfonični koncert s soloizvajanjem pianiste Rine Rossi, vodi dirigent Giuseppe Morelli. — 22.10 Predavanje v slovenski. — 22.30 Orkester pesni, vodi dirigent Angelini. — 22.45 Poročila v italijanski.

Ponedeljek, 29. marca. 7.30 Pesmi in napovedi. — 8.00 Napoved časa, poročila v italijanski. — 12.30 Plošče. — 12.30 Poročila v slovenski. — 12.45 Operetna glasba. — 13.00 Napoved časa. Poročila v italijanski. — 13.10 Poročila Vrhovnega Poveljstva Oboroženih Sil v slovenski. — 13.12 Glasba za orkester, vodi dirigent Petralia. — 13.45 Operetna glasba. — 14.00 Poročila v italijanski. — 14.10 Koncert radijskega orkestra: vodi dirigent D. M. Sijance. — 14.40 Pisana glasba. — 15.00 Poročila v slovenski. — 17.00 Napoved časa. Poročila v italijanski. — 17.15 Prenos iz gledališča »Eliseu« v Rimu: Koncert organizira rimska Kr. Filharmonična akademija. Drugi del koncerta. Vokalna kvarteta Salvati. — 18.30 Poročila v dvoje: Union v Ljubljani, simfonični koncert, vodi dirigent Samo Hubad. — 19.30 Poročila v slovenski. — 19.45 Komorna glasba. — 20.00 Napoved časa. Poročila v italijanski. — 20.30 Simfonični vok. koncert — 21.45 Koncert šramla »Ljubljana«. — 22.15 Prijubljene pesmi vodi dirigent Zeme. — 22.45 Poročila v italijanski.

Zgodovina borskega rudnika in njegov pomen

Spet so zapele lopate za obnovo tega važnega, v vojni z bivšo Jugoslavijo razdejanega rudnika

Te dni so spet zapele lopate v rokah srbskih delavcev-prostovoljcev za obnovo borskega rudnika, ki je največji rudnik bakra in zlata v Evropi in eden največjih te vrste na svetu sploh. V naslednjem navajamo nekaj podrobnosti o prvih začetkih tega rudnika, o njegovem razvoju in uničenju.

Mož, ki je zasledil večje množine bakrene in zlate rude v Boru, je bil Nemec Vajfert. Znan je bil v gospodarskem življenju v Belgradu že v predvojni Srbiji. Bil je lastnik ne samo raznih tovarn, temveč tudi številnih premoženj. Bil je tudi član upravnih odborov skoraj vseh srbskih denarnih zavodov. Tako je bil med drugim več let tudi član upravnega odbora znanega srbskega denarnega zavoda »Beogradskae zadruge d. d. a.«, po kateri se je izvedla industrializacija Srbije.

Povod za iskanje rude v Boru so dali razni borski potoki, ki so naplavliali zlato in bakreno rudo. Vajfert se je lahko lotil raziskovanja, saj je razpolagal z ogromnim premoženjem. Pri teh raziskovalnih delih, ki so trajali zelo dolgo, pa je izgubil vse svoje premoženje. Potem je samo še čakal, kaj bo pri raznih denarnih zavodih izgubil vso milost, ki so mu spričo njegovih številnih nepremičnin dajali

posojila. Prav v času, ko bi že moral priti v stečaj, pa se mu je sreča nasmehnila. Našli so velike plasti bakrene rude, ki je vsebovala precej zlata. Vajfert, denarno že skoro čisto na koncu, ni mogel sam nadaljevati z obratovanjem podjetja. Bile pa so tudi velike težave sprčo pomanjkanja strokovno usposobljenega delavstva. Zato je sklenil rudnik prodati. Kupila ga je neka francoska družba Ustanovljena je bila potem posebna delniška družba s 40 milijoni dinarjev osnovne glavnice. Družba si je vzela ime »Rudnik bakra Bor d. d.« Nekaj delnic je obdržal Vajfert sam, druge pa so si razdelile ugledne osebnosti iz Belgrada. Čim je družba dobila dovoljenje, je takoj začela s pripravi za obratovanje. Država je dala družbi dovoljenje le pod pogojem, da dobi določen odstotek zlata iz borskega rudnika. Da bi pa država mogla nadzorovati pridobivanje zlata, je zahtevala, da mora družba postaviti topilnice bakra v Boru. Ta pogoj je družba sprejela, znano pa je, da je kljub temu izvažala iz države bakreno rudo, ki je vsebovala zlato. Zato tudi ni bilo mogoče točno ugotoviti, koliko zlata so dvignili iz borskega rudnika.

Družba je dajala državi letno za 30 milijonov din zlata, sama pa je imela vsako leto okrog 40 milijonov din dobička. Borski rudnik pa je bil tudi največji davkoplačevalec. S svojo proizvodnjo je vplival tudi na stanje jugoslovanskega dinarja.

Življenje v borskem rudniku

V borskem rudniku je bilo zaposlenih nad 10.000 ljudi. V tem rudarskem naselju so se našli ljudje vseh evropskih narodnosti. Vodstvo rudnika so imeli v rokah Francozi. Med strokovno usposobljenimi osebami so bili poleg drugih v precejšnjem številu zastopani tudi Slovenci. Bilo jih je v borskem rudniku nad 500. Tu je bilo tudi mnogo Italijanov, ki so imeli — enako kakor Francozi — tudi svojo italijansko osnovno šolo.

Zastopane so bile v Boru tudi številne veroizpovedi. Katoliki so imeli za svojega župnika nekega francoskega patra. Kmalu pa so poznali, da je on tam prav za prav v prvi vrsti le zaradi Francozov. To je tudi sam priznal, ko je pri neki priliki dejal, »da je po raznih kolonijah po svetu raztresenih toliko Francozov, da se Francozi ne morejo brigati še za druge narode.«

V borskem rudniškem naselju je vse te spore znal zgladiati znani »župnik Srbije« g. Tumpej s Čukarice pri Belgradu. Kot duhovnik in kot Slovenec je storil mnogo dobrega ne samo za naseljenca v Boru, temveč tudi za vse Slovence, ki so raztreseni po jugu. Takšnih župnikov bi Slovenci potrebovali še več za razne naše naselbine po svetu.

Predsednik srbske vlade obsoja povzročitelje državnega udara v Jugoslaviji 1941

Berlin, 27. marca. s. Predsednik srbske vlade Milan Nedić je imel prednočnim srbskemu ljudstvu po radiju govor, v katerem je kot izdajalce obsodil organizatorije državnega udara v marcu 1941. dva dni po pristopu Jugoslavije v krog držav trojne zveze. Predsednik srbske vlade je med drugim dejal:

»Srbija je marca 1941 bila v nevarnosti, da zabrede v končni polom, ker sta tako zapovedala Churchill in Roosevelt. Danes je sleherni Srb sprejedalet temne sile, ki so spodbadale Churchillove politike in hotenja britanske vlade. Churchill je moral vnovič popustiti v prizadevanjih, da bi pomiril živo nezadovoljstvo, ki se je polastilo britanskega in ameriškega javnega mnjenja zavoljo sovjetskih zahtev. Očitno Stalin nima nič obzira do nikogar in nikakor neče olajšati naloge, ki sta jo prevzela Churchill in Roosevelt, da bi namreč pomirila svoje narode. Zato je dal postaviti za podkomisarija Kornejčuka, da bi pokazal svoje nasprotstvo do bogataških demokracij. Stalin je očitno hotel doseči, da bi Anglija, Združene države in vsi zavezniški narodi prišli do spoznanja, da si je Sovjetska Rusija sklenila vzeti gospodstvo nad vso evropsko celino. državo, da je nastopila proti lastnim koristim in proti volji lastnega ljudstva, ter tako spro-

Amerika zahteva oporišča tudi v Avstraliji

Buenos Aires, 27. marca. s. Združene ameriške države pri svojem izkoriščanju položaja nadaljujejo s poskusi, ki gredo za tem, da se povsod izvedejo vojaška in politična dejanja za nadaljnji razmah njihovega imperializma. Tako se zdaj Washington prizadeva, da bi dosegel, da bi se Avstralija odrekla niemu v korist mandatu nad delom Nove Guineje, ki je nekoč pripadala Nemčiji. Podoben pritisk izvajajo tudi na vladno Nove Zelandije, naj se odpove v korist Washingtona mandatu nad otočjem Samoa. Bela hiša bo poleg tega skušala dobiti od avstralskega ministrskega predsednika Levatta, ki ga pričakujejo v Združenih državah, pristane na zgraditev stalnega pomorskega oporišča v severnem delu Nove Guineje, oporišče, ki naj bi spadalo v omrežje severno-ameriških pomorskih in letalskih oporišč, ki so jih deloma že uredili v Srednji in Južni Ameriki in v južnem pasu Zahodne Afrike.

Legi in zunanje lice Bora ter okolice

Bor leži v trikotu med romunsko in bolgarsko mejo ter je oddaljen od Zajčara kakih 30 kilometrov. Od državne železnice je rudniška uprava zgradila lastno železniško progo. Po dobri uri vožnje po tej progi se prikaže veliko industrijsko mesto. Iz dimnikov se valji močen dim in vse naselje je spričo tega skoraj vedno v gosti megli. Borsko polje je v najlepši pomladki podobno poljem v pozni jeseni. Listje na drevju rumeni in vse polje ustvarja vtis, kakor bi ga oparila suša. Vse to je učinek dima iz borskih topilnic. Vsa okolica je spričo tega postala nerodovitna. Prebivalstvo je bilo navezano le na kruh, ki jim ga je rezal Bor. Kmetje so neprestano vlagali odškodninske tožbe proti rudarski upravi, a do razprav ni nikdar prišlo.

Boj za borski rudnik

Čim so začeli v Nemčiji zatirati judovstvo, so Judje dobili veliko zaščito v Nemčiji sovražnih državah tudi v tistih, ki so imele svoj gospodarski vpliv tudi v bivši Jugoslaviji. Vprav judovstvo je začelo v veliki meri preprečevati nemški vpliv na tem prostoru. Kot protitež je bil v zagrebu ustanovljen »Tehnični Unio«. Ta zavod je nameraval doseči svoj namen s tem, da je jemal v najem razne tovarne in druga podjetja. Prosil je državo tudi za dovoljenje, da bi smel v okolici raznih drugih rudnikov kopati rudo. Takšno prošnjo za dovoljenje da bi smel iskati rudo, je vložil tudi za okolico borskega rudnika. Prošnjo je bila zavrnjena, ker je bilo vsa ozemlja še oddana Boru. »Tehnični Unio« ni dosegel svojega namena, ker je na mnogih krajih naletel na odpor, ki so ga povzročale razne zakulisne sile. Končno je tudi zavod sam prenehal z delovanjem. Časopisje je tedaj pisalo, da je v ozadju tega zavoda tudi Ljotić.

Kakor se vojaštvu ni posrečilo uničiti raznih drugih važnih rudnikov, je bilo tudi tu prepočasno, da bi potopilo vlačilce, natovornice s cementom in s tem preprečilo pri železnih vratih plovbo po Donavi, tako je na drugi strani borski rudnik postal

kup razvalin

Vsi podzemski rovi so se spričo silnih eksplozij sesuli. Močna eksplozija v tleh pa je razdejala tudi rudarsko naselbino, ki je stala tik za rudnikom.

Strokovniki, ki so jih poslali Nemci takoj po zasedbi teh krajev po nemški vojski, so izjavili, da ne bodo začeli z obnavljanjem rudnika. Zdaj pa beremo v časopisih, da je srbska prostovoljna delovna služba poslala v Bor nad 30.000 delavcev z namenom, da obnove borski rudnik. Kdaj bodo od borskega rudnika proti Nišu spet začeli voziti bakreno in z njo tudi zlato rudo v svet, je odvisno od uspeha teh obnovitvenih del. Brez dvoma pa bo borski rudnik po vojni pod boljšimi pogoji onovljal svojo nalogo, kakor pa jo je v preteklosti.

Trije zlati lasje

DEDAVSEVEDA

Spisal Karol Jaramir Erben.



KRALJU JE BILO, KAKOR DA BI MU KDO PORINIL NOŽ V PRSL DO JUTRA NI MOGEL ZASPATI, KAJTI PREMISLJEVAL JE SAMO TO, KAKO BI PREPREČIL USOJENO USODO.



KO SE ZDANI, ZACNE PLAKATI DETE, OGLJAR VSTANE, PA VIDI, DA MU JE ZASPALA ŽENA ZA VEČNO. »OH, UBOGA SIROTA,« TOŽI, »KAJ NAJ POČNEM ZDAJ SAM S TEBOJ?«

Smrt voditelja nemškega športa in predsednika italijansko-nemškega društva

Berlin, 27. marca. s. Po hudi bolezni, ki mu je branila že nekaj časa vsako delo, je predčerašnjim v Berlinu v starosti 55 let umrl voditelj nemških športnih organizacij državni tajnik Hans von Tschammer und Osten. Pokojnik je bil zelo znan tudi v tujni kot prireditelj številnih mednarodnih športnih tekem. Bil je eden poglavitnih začetnikov in organizatorjev italijansko-nemškega društva, katerega je bil predsednik, in je bil velik ter odkritosrčen prijatelj Italije. Ekse. Tschammer und Osten, ki je bil zelo priljubljen po vsej Nemčiji, je bil dobro znan tudi v Italiji zaradi

uspešnega in vnetega dela v predsedstvu italijansko-nemškega društva. To delo je bilo posvečeno ojačenju odnosov med Italijo ter Nemčijo. Zadnje njegovo politično dejanje je bilo, da je sklical v Berlin vse predsednike raznih podružnic tega društva. Pri tej priliki je bila na italijanskem poslanstvu važna manifestacija italijansko-nemškega tovaristva. Novice o njegovi smrti so sporočili poslaniku Alfieri, ki se je takoj šel pokloniti truplu. Hitler je za pokojnika določil obred na državne stroške.

Izjave podpredsednika Združenih držav o Indiji in Rusiji

Buenos Aires, 27. marca. s. Podpredsednik Združenih držav Wallace je včeraj imel govor o dobrem redu na svetu. Iz njegovih izjav je po eni strani še bolj kriče videti neoglasila med Anglijo in Ameriko, po drugi strani pa bodo te izjave vzbudile ostre obsodbe v ameriških kapitalističnih krogih.

Ko je v sočetovskem domu razpravljal o Indiji, je med drugim trdil: Moramo stegniti roko na pomoč Indiji. Kako naj bi roko Indiji stegnili, tega ni Wallace podrobneje razložil. Jasno pa je, da so njegove izjave toliko kakor odkrita obsodba razmer, v katerih je zdaj Indija. Ne ve se torej, kako bi spravili v sklad tako ameriško pomoč za Indijo,

kakršno, četudi v nedoločeni obliki, zagovarja Wallace, za odločnimi trditvami, ki jih je preteklo soboto v Oxfordu povedal angleški minister za kolonije Amery. Po teh trditvah Anglija zavrača eleherno nadzorstvo nad kolonijami.

Ko je govoril o Rusiji, je podpredsednik Združenih držav dejal: Moramo Rusiji pomagati in se pokazati strpne glede načinov, ki jih Rusija uporablja za rešitev gospodarskih vprašanj. Vtis te izjave bo morda všeč Stalinu, toda kaj drugače bodo o njem mislili ameriški bogataški krogi, ki vedno bolj nasprotujejo kakršni koli obliki komunističnega gospodarstva in ki se mislijo Rusije posluževati samo za dosego svojih imperialističnih ciljev.

Nov dokaz, kakšne križe ima Anglija s prehrano

Poročevalska družba »La Corrispondenzat« piše, da delajo zdaj v Angliji poskuse, kako bi pridobivali v velikih množinah na umeten način sladkor in mso iz — lesa! Pravi, da so takšne poskuse doslej delali v Readingu, in sicer pod vodstvom nekega kemika, ki je postal zelo znan tudi že zaradi svojih poskusov, kako pridobivati na umeten način petrolej.

Na podlagi dosedanjih ugotovitev se zdi, da je iz starih kilogramov lesa možno dobiti približno štirideset kilogramov neke sladke snovi, ki se potem da lepo očistiti in uporabiti za prehrano.

Glede mesa, ki naj bi ga tudi pridobivali iz lesa, je znano le to, da je za oko približno tako kakor kakšni »kosmi« in da ga je mogoče

kuhati zgolj v pari. Če so Angleži porvetili zadnje čase tolikšno pozornost vprašanju pridobivanja mesa iz lesa, mora biti tam položaj glede prehrane res že precej kočljiv. To dokazuje na drugi strani tudi vedno večje pomanjkanje svežega sočiva. Spričo tega pomanjkanja je angleška vlada pred nedavnim izdala odredbo, ki določa, da morajo vsi težki delavci dobiti na dan po dve piluli vitaminov kot nadomestek za solato, cvetočo in drugo zelenjavo.

All si se še naročil na najboljše tednik »Domoljub«?

KINO MATICA

Družinska tragedija slovenskega plemenitaka. Ljubzen, ki je vodila do blaznosti.

»Ljubosumnost«

V glavnih vlogah: Lepa Luita Ferida in markantni Rold. Lupt. Film najgloblje vsebine. Predstave dnevno ob 16.30 in 18.30; v nedeljo ob 14.30, 16.30 in 18.30.

Dnevno ob 14.30 in v nedeljo ob 16.30 zgodovinski vefilm

»Leon Damaščan«

z Doris Duranti in Carlo Candiani

KINO UNION

Ljubzen in Ljubosumnost odločujeta v preskavi zločina, kjer je dosti osumljencev, a en sam krivec

»Kdo je morilec?«

V glavnih vlogah: Maria de Tasnady, Ferenc Kiss in drugi — — — PREDSTAVE: ob delavnikih ob 16 in 18.30; ob nedeljah in praznikih ob 10.30, 14.30, 16.30 in 18.30

KINO SLOGA

NOVO! Čini držnosti in samozatajevanja v okviru velikih mednarodnih tekem v vefilmu

»Zmagovalec«

V glavni vlogi: Willy Birgel, Gerhild Weber, Režija: Arthur Maria Rabenalt. Predstave ob običajnih urah! Vstopnice z nakazilom sedezaj!

KINO KODELJEVO

Eden najlepših filmov o materi

»Mati«

R. Gramatica, Beniamino Gigli, Car. Höhn. Krasna filmska mojstrovina po istoimenski noveli Selma Lagerlöf

»Voznik smrti«

M. Bell, Pierre Fresnay, režija J. Duvivier. Predstave: praznik 14.30, 17; delavnik 17.30

IZDELOVALNICA HARMONIK



Vam nudi veliko izbiro piano in diatoničnih harmonik



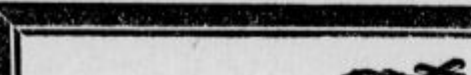
Dotrpel je naš ljubljani soprog, oče, stari oče, stric, tast, svak, gospod

Selan Anton

višji železniški uradnik v p. Pogreb dragega pokojnika bo v ponedeljek, dne 29. t. m. ob pol treh pop. z Zal, kapelice sv. Antona, na pokopališču k Sv. Križu.

Ljubljana, dne 27. marca 1943.

Zalujoči: Iva, soproga; Marica por. Mravljak, hčerka; Branko, sin; Milan Mravljak, zet; Ljuban, vnuček — in ostalo sorodstvo.



Znancem in prijateljem sporočamo žalostno vest, da se je dne 16. februarja t. l. po kratki in hudi bolezni, previden s sv. zakramenti, preselil v lepšo domovino, gospod

Ferdinand Vode

vinški trgovec, posestnik in gostilničar

Nepozabnega pokojnika smo 18. februarja 1943 položili k večnemu počitku na župnijskem pokopališču v Komendi.

Žena Helena roj. Zabret in ostalo sorodstvo.

Kupujte pri naših inserentih

V vsako hišo »SLOVENC«

S. S. VAN DINE:

06

Umorjeni Kanarček

Markham je naročil Swackerju, naj pokliče Traceya in ko je ta prišel, mu je dejal, naj vzame policijski avtomobil in naj takoj privede s seboj gospoda Mannixa.

»Pripravite si uradno pozivnico in če bo treba, se je kar poslužite!«

Pol ure pozneje se je Tracey vrnil.

»Gospod Mannix ni delal nikakih težav,« je poročal. »Prišel je nemudoma in čaka v pred-sobi.«

Mannix je bil zelo debel človek. Njegov korak je bil prisiljeno elastičen, kakor korak starejšega človeka, ki pa se na vsak način hoče pokazati mladega. V rokah je imel drobno bambusovo palico. Vsa njegova zunanost je razodevala starega veseljaka. Toda kdor je pozorneje pogledal njegov obraz, je dobil popolnoma drugačen vtis. Njegove majhne premetene oči so se skrivnostno lesketale. Njegov rdeč nos je izdajal, da se ne izogiba preveč alkoholnih pijač. Tudi njegove debele ustnice so pričale vse prej ko o krepostnih nagnjenjih. Vse poteze na obrazu so izdajale prebrisane, ki je obenem odbijal in privlačeval.

Ko mu je Markham pomignil, je sedel na rob stola in upri svoje debele roke ob kolena. Njegova drža je pričala o njegovi pozornosti.

»Žal mi je, da sem vas moral nadlegovati,« se je skušal opravičiti Markham, »a zadeva, za katero se zanimam, je zelo resna in nujna... Predvčerajšnjim zvečer je bila umorjena Marjeta Odell. Pri našem poizvedovanju smo dognali, da ste nekoč bili dobro znani z njo. Domnevam, da morda poznate kakše dogodke, ki bi nam mogli biti v pomoč, da razjasnimo ta zločin...«

Mannix se je sladko nasmehnil.

»Da, poznal sem Kanarčka... a je že precej dolgo od tega... saj razumete...« Pri teh besedah je globoko vzdihnil. »Zelo ljubka deklica je bila... Lepe postave je bila in znala se je zelo okusno oblačiti. Že več kot eno leto je nisem videl. Niti enkrat nisem več govoril z njo... Videlo se je, da je zelo previden. Njegove male prebrisane oči se niti za hip niso odmaknile od Markhama.

»Ste se morda sprli z njo?« ga je vprašal Markham.

»Ne, nikakor nočem trditi, da bi se bila sprla...« Umolknil je, kakor da bi iskal primeren izraz. »Nisva se popolnoma razumela, naveličala sva se drug drugega, zato sva se ločila. Zadnje besede, ki sem jih ji rekel preden sva se razšla, so bile, da bo v meni še vedno našla prijatelja, če ga bo potrebovala.«

»Bili ste res velikodušni,« je zamrmral Markham. »Niste pozneje nikdar poskusili obnoviti stikov z njo?«

»Ne, nikdar več... Ne spominjam se, da bi bil od takrat še kdaj govoril z njo.«

»V zvezi s stvarmi, ki sem jih izvedel, vam moram staviti neko precej osebno vprašanje... Ali ni gospodična Odell nikdar poskušala, da bi vam izsilila kaj denarja?«

Mannix je nekaj časa okleval. Njegove oči so postale še manjše. Zdelo se je, kakor da sam sebe sprašuje, kaj naj odgovori.

»Nikakor ne!« je odločno odgovoril. »Niti sence tega ni bilo.«

Dvignil je roke, kakor da bi hotel na ta način bolj učinkovito ugovarjati.

Nato pa je skrivnostno vprašal:

»Kaj vas je privedlo do te domneve?«

»Poročali so mi, da je izsiljevala denar iz nekaterih svojih občudovalcev.«

Mannix se je začudil. Jasno je bilo opaziti, da je to njegovo začudenje hlinjeno.

»Kaj vendar poveste!... Ali je to mogoče?«

Nato je zvit pogledal Markhama in vprašal: »Ali je morda izsiljevala Cleaverja?«

»Zakaj pa prav Cleaverja?« ga je vprašal Markham.

»Nobenega pravega razloga nimam za to domnevo... Vprašal sem kar tako, ker mi je slučajno prav to ime prišlo na misel.«

»Vam je morda Cleaver povedal, da ga je izsiljevala?«

»Da bi mi Cleaver povedal? Čemu neki naj bi mi to pravil?«

»Niste vi Cleaverju nikdar pripovedovali, da vas je dekle izsiljevalo?«

»Nikakor ne! Pri teh besedah se je Mannix glasno zasmejal. Ta smeh pa je bil vse prej kakor iskren. »Jaz da bi bil pripovedoval Cleaverju, da me je gospodična Odell izsiljevala!... Ta je pa lepa!«

»Zakaj pa ste pravkar imenovali Cleaverja?«

»Nobenega posebnega razloga nisem imel za to... Saj sem vam že povedal... Tudi on se je

dobro poznal s Kanarčkom, kar ni nikaka skrivnost.«

Markham je prešel na drugo zadevo.

»Kaj veste o odnosih med gospodično Odell in doktorjem Lindquistom?«

»Tega imena nisem nikdar slišal... Ko sva bila še prijatelja, gospodična Odell še ni poznala tega človeka.«

»Koga pa je še poznala takrat razen Cleaverja?«

Mannix je zmajal z glavo.

»Zdaj vam tega res ne morem točno povedati. Videval sem jo s tem ali onim; saj je imela mnogo znancev. Ne morem pa vam z gotovostjo imenovati nikogar. Tudi večine nisem poznal.«

»Ste kdaj slišali o Tonyju Skeelu?« ga je vprašal Markham in se pri tem sklonil k Mannixu in mu gledal v oči.

Zopet se je Mannix obotavljal.

»Zdi se mi, da sem to ime že slišal,« je odvrnil po kratkem premisleku. »Vendar pa bi tega ne mogel priseči... Po čem sklepate, da bi moral poznati to ime?«

Markham se ni zmenil za vprašanje.

»Morda vam je znano, da bi kdo bil jezen na gospodično Odell ali da bi se je bal?«

Mannix je z vsoto odločnosti zatrjeval, da ne ve za nikogar, ki bi gojil taka čustva. Markham mu je stavil še nekaj vprašanj; ko pa ni dobil zadovoljivega odgovora, je Mannixa odločil.

»Ni slabo, prijatelj! Kaj praviš k temu?«

Zdelo se je, da je Vance zelo zadovoljen z razgovorom. »Rad bi vedel, zakaj je tako malo zgovoren. Prav nič ni simpatičen ta gospod. Tako zelo se je bal, da bi povedal preveč. Vprašujem se, zakaj neki je bil tako previden?«

Vsem, ki ste sočustvovali ob bridki izgubi naše mame,

Alojzije Šegula

Ji poklonili krasno cvetje in jo spremili do groba, zlasti pa gg. zdravnikom za zdravniško pomoč, č. sestrām, Kongregaciji gospe pri Sv. Jožefu ter zastopstvu uršulinske gimnazije — izrekamo našo toplo zahvalo.

Ljubljana, dne 28. marca 1943.

Šegulovi

*Berite
Slovenca
in oglašujte v njem!*

Sportni drobci

Ljubljanski nogometaši se vneto pripravljajo na bližajočo se prvenstveno sezono. V nedeljo bo nastopilo v vsem že deset moštev. O popoldanskem sporedu poročamo na drugem mestu, dodajemo pa še, da tudi Mladika in Korolan ne bosta držala rok križem. Priredila bosta prijateljsko tekmo ob 10.30 na igrišču Marsa za Kolinsko tovarno.

Meddržavne teniške tekme med Švedji in Danci so gledali v Kopenhagenu. Čeprav so nastopili Švedji brez svojega prvaka Schröderja, ki

je postal športni učitelj, so zmagali gladko in lahko s 5:0.

Štajerski kolesarji, ki so nedavno zborovali v Gradcu, so se pomenili o letošnjih dirkah. Med drugim bodo priredili tudi tradicionalne dirke okrog Pohorja in sicer 11. julija.

O langhoffu, znanem nemškem skakalcu v višino, poročajo, da se razvija v izvrstnega desetoroborca. Pri zadnji prireditvi v športni dvorani Rostocka je dosegel naslednje znamenke: skok v višino 1.90 m, skok v daljino 6.90 m, suvanje kroglo 10.52 m, tek na 40 m 5.2 sek. V vseh navedenih panogah lahke atletike je dosegel prvo mesto.

Umrta nam je naša ljubljena sestra, teta in svakinja, gospodična

Ivanka Šček

vratarica Karmel. samostana

Pogreb drage pokojnice bo v nedeljo, dne 28. marca 1943 ob pol štirih popoldne z Zal, kapele sv. Petra, k Sv. Križu.

Ljubljana, Vipacco, Zagreb, dne 26. marca 1943.

Zalujoči: Karla, Anica por. Jež, Kristina por. Vrhovc, sestre; Ivan, Jože, brata — in ostalo sorodstvo.

Zahvala

za

Cirila Malavašiča

Vsem, ki ste in boste zanj molili; vsem, ki ste njegov spomin z dobrimi deli počastili; vsem, ki ste ga na zadnji dom spremili; vsem, ki ste na njegov grob cvetja natrosili; vsem, ki v slovo ste mu zapeli; vsem, ki ste me v neizmerni bridkosti tolažili; vsem bodi dobri Bog obilen plačnik.

Vrhnika, Notranje gorice, Ljubljana, 27. marca 1943.

Globoko zalujoča sestra Albina in ostalo sorodstvo.

Nsemogočni je poklical k Sebi iz zemskega trpljenja najboljšega uradnika, plemenitega tovariša in souslužbenca, gospoda

Ogrina Ludvika

Sveča maša za dušnico bo brana v ponedeljek, dne 29. marca 1943, ob pol osmih zjutraj v stolnici sv. Nikolaja.

„Slovenec“ - „Slovenski dom“

Ljubezen Kristine Homanove

V prvem ji je očital nezvestobo, grozotnost in brezčutnost. Rotil jo je, da je ne pusti. Ko ga je strgal na drobne kosce in pohodil, je napisal še eno: polno obzirnih prošelj in nežnih, dalekosežnih pogov. Ni bilo to ljubavno pismo moža; samo prošnja je bila, prepredena z nežnim prigovarjanjem.

Ko ga je prebral, je zardel od sramote in ga vrnil v ogenj.

Potem se je sredi noči preoblekel in odšel na Poljane. Hotel je Kristino prisiliti, da bi z njim govorila, da bi jo priklenil na srce in jo kradoma odnesel v širni svet.

Počasi je hodil proti Poljanam. Prišel je do mesta, kjer sta se srečala, ko se je vračal iz tujine. Tam se je zaustavil in dolgo premišljeval. Nato se je obrnil in se vrnil po cesti nazaj.

Zarek uvidenosti je poslal v njegovo notranjost, ko se je spomnil takratnega srečanja. Z vseh strani mu je osvetil njeno usodo tako mogočno, da je klonila njegova volja, da bi se še boril. Klonil je, vendar ne osramočeno; to, kar ga je obrnilo, je bila moč močate uvidenosti.

Proti jutru je pokopal svoje tako vroče nade in napisal pismo, ki ga je potem Kristina prejele.

Zadnje dejanje

Ko je prišla zima, in ko so dremale Poljane pod debelo snežno odejo, je bila Kristina spet zdrava. Spet je živela sama v svoji veliki hiši z obsežnim vrtom.

Otožno je sedela pri velikem oknu, živela in se od časa do časa ozrla po nežni zimski pokrajini. Ni se več pritoževala, bila je videti, kakor da bi bila potolažena. Najrazličnejši kosi oblaki in šivalne orodja so bili razgrnjeni okrog nje.

Pred nekaj dnevi ji je Bergen na kratko pisal, da namerava odpotovati s starejšim prijateljem na Ceylon in od tam na Japonsko. Mogoče je upal, da ga bo še povabila, da bi se poslovila. Kristina pa je le prestala zapeljivo preizkušnjo, da bi še enkrat govorila z njim. Odgovorila mu je samo, naj bi ji od časa do časa sporočil, da je živ in zdrav. Nato je še dodala, da mu želi od srca vse dobro.

Sedaj je bil gotovo že daleč. Tudi Kristino je zajela želja, da bi zapustila dom, v katerem se je že navadila na samoto. Novo in bolj resnično življenje jo je zamikalo. Preklicala je prodajo hiše, vendar je hotela vse očistiti in vse pospraviti, preden jo bo zaprla.

Kam je nameravala odpotovati? Samo v večje mesto, k svoji nekdanji učiteljici petja. Tam je nameravala ostati čez zimo, da bi se spet posvetila umetnosti.

Že v prvih tednih, ko je okrevala, je čutila notranji glas, ki jo je vabil, da bi se še enkrat, z novimi in doslej še nikoli izžepanimi močmi posvetila svojim pevski nadarjenosti. Kar se ji prej ni zdelo mogoče, in tudi takrat ne, ko se je pripravila z očetom zaradi petja, je zraslo v njej kakor zapoved, kateri je morala slediti.

O notranjem glasu, ki spregovori v težkih dneh, pravijo, da pomeni blagoslov od zgoraj.

V mestu, ki leži dobri dve uri vožnje z vlakom od Poljan, se je z novimi močmi posvetila pevskemu študiju.

Ni trajalo dolgo, ko je nastopila Kristina nekajkrat pri velikih cerkvenih koncertih. Potem je sprejela nekaj mladih, stremeljih deklet in gospe ter jih poučevala v petju. V glasbenih krogih je dobila mnogo prijetne duševne hrane. Tudi v opero je začela zahajati.

Glasba, ki pomeni že sama na sebi ubranost, je postala bistvo njenega življenja in njenega značaja.

Ubranst, ki se je naselila v dušo, je podhivala tudi njeno zunanost. Njen korak je postal spet prožen, njena postava mladostna in lepa.

Očitno je bilo, da je prenašala sedaj svojo bolečino drugače kakor prej. Prenašala jo je srčno in ponosno, ne kakor težko breme, ki bi upogibalo njen hrbet, temveč kakor krono.

Ljudje so se ji radi približali, Kristina pa je našla za vsakogar dobro besedo.

Postala je dostojanstveno uravnovešena, obkrožal jo je sveti mir, kakor da se je popolnoma vdala v božjo voljo. V svoji utehi je čutila nekaj, obisku božjemu podobnega.

Že tri leta ni videla pisatelja Erika Bergena.

Pisala sta si, toda zelo poredkoma. S potovanja na Vzhodu, kjer je moral doživeti marsikaj zanimivega, ji je poslal dopisnice s pozdravi.

Potem je prejel dvojico dopisnic iz Severne Afrike, nazadnje pa nekaj pism iz Rima.

Takole ji je pisal nedavno:

Draga prijateljica!

Kako veselo sem bil presenečen sinoči, ko sem sedel, kakor vsak večer, na Monte Pincius. Naletel sem na prijatelja, ki mi je povedal toliko dobrega in lepega o Vas. Da ste zdravi in da se dobro počutite, mi je pravil. In še to mi je povedal, da ste dama, ki jo radi vidijo v družbi; zaradi značaja in zaradi umetniškega slovesa.

Naj Bog blagoslovi Vašo pot! Naj Bog blagoslovi zlato luč Vaših dni!

Težko je znajti se v mraku; je mučno, ni pa nemogoče!

Včeraj sem obiskal rimski zavod za slepce; dom, v katerem prebivajo ljudje, na oboje oči slepi. Pomislite, popolnoma slepi! Gospa Kristina, ali ste že poskusili kdaj v življenju, da bi brali z zaprtimi očmi, s čvrsto povezanimi očmi pisavo za slepce? V prvem hipu se zdi človeku, da bo šlo lahko. Res ni težko razločevati s prsti dve, tri ali štiri točke, če stojte pokonci ali postrani. Tudi do deset črk je mogoče razbrati s tipanjem, naprej pa je strahotno težko. Ničesar več ne ločite, če se niste učili tipanja v temi. Samo z veliko težavo in z neznanskim potrpljenjem se navadijo slepi brati v temi. Mislim, da je treba za to več let vaje.

Kako srečen je človek in kako se oddahne, ko sname povezo z oči in se zave, da je bila samo igra, samo poizkus!

Blagor mu, kdor hodi v svetlobi, gospa Kristina!

Krasne dneve imamo sedaj tukaj in dober pomladanski zrak. Tako dober, da mora ozdraviti človeka.

Vaš

Bergen.